

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler
Vakfı

2006 FAALİYET RAPORU

ŞUBAT 2007

TESEV

**Türkiye Ekonomik ve
Sosyal Etüdler Vakfı**

*Turkish Economic and
Social Studies Foundation*

DEMOKRATİKLEŞME PROGRAMI

A. ALGILAR VE ZİHNİYET YAPILARI - KURUMLAR

1. ALGILAR VE ZİHNİYET YAPILARI

Türkiye’de bilhassa Avrupa Birliği üyeliği yolunda atılmış olan kanuni ve kurumsal adımların ötesinde, demokratikleşmenin önünde ne tür toplumsal algı ve zihniyet engelleri bulunduğunu ortaya çıkarma hedefiyle tasarlanan proje kapsamında 4 başlık altında çalışmalar yürütülmüştür. (1) Cinsiyet rejimi; (2) Devlet; (3) Dindarlık-Laiklik ve (4) Milliyetçilik – Etnik Kimlik. Türkiye’nin çeşitli illerinde derinlemesine mülakatlarla yürütülen saha çalışmalardan oluşan bu öbeğin, ülkemizin zihniyet yapısını tartışmaya açmak üzere bugüne kadar üç ayrı kitabı akademik sunuş / tartışma programları / gazete dizi yazı ve dosyaları / TV programları formatıyla kamuoyunun bilgisine sunuldu. Ferhat Kentel (Bilgi Üniversitesi) tarafından hazırlanan “Milliyetçilik Ekseni” başlıklı çalışmanın ise 2007 yılının üçüncü çeyreğinde tamamlanması planlanmaktadır. 2006 boyunca proje öbeği ve her bir proje için tanıtım ve tartışma faaliyetleri devam etmiştir. Akademisyenler, uzmanlar, çeşitli sivil toplum kuruluşları ve basın mensuplarının talepleri üzerine 2007 yılı için kitapların üçüncü baskılarının yapılması gündeme gelmiştir.

2. KURUMLAR:

a. Yargı

Araştırmacı: Prof. Mithat Sancar (Ankara Üniversitesi)

Çalışmanın amacı Türkiye’de yargı, devlet ve medya ilişkilerini çözümlemek ve AB’ye uyum süreci çerçevesinde gerçekleştirilen yasal reformların uygulanması önündeki engelleri ortaya koymaktır. Bu çerçevede yürütülecek olan ilk çalışma Cumhuriyet’in kuruluşundan 1950’li yıllara kadar devlet-yargı ilişkisinin incelenmesidir. Literatür taramasına dayanacak olan bu çalışmanın bir rapor olarak hazırlanması ve 2007 yılının üçüncü çeyreğinde kamuoyuna sunulması hedeflenmektedir. İkinci çalışma savcı ve hâkimlerin devlet ve toplum algılarını çözümlemek amacıyla derinlemesine mülakat yöntemine dayalı olacaktır. İkinci çalışmanın sonucunda hazırlanacak olan raporun 2007 yılının üçüncü çeyreğinde kamuoyuna sunulması hedeflenmektedir.

Üçüncü çalışma, toplumun yargıya bakışını anlamak amacıyla çeşitli etnik ve dini kökenlere mensup kişilerle yapılacak derinlemesine mülakatlara dayanmaktadır. Saha çalışmasının 2007 yılının üçüncü çeyreğinde tamamlanması hedeflenmektedir. Çalışmadan hareketle hazırlanacak raporun 2008 yılının ilk aylarında kamuoyuna sunulması hedeflenmektedir. Bu çalışmaların tamamlanmasının ardından elde edilen bulgulara ve değerlendirmelere dayanarak yargı reformuna yönelik siyasa önerilerini içeren bir çalışmanın hazırlanması tasarlanmaktadır.

B. GÜVENLİK SEKTÖRÜNDE DEMOKRATİK AÇILIMLAR

Türkiye’deki güvenlik sektörü kurumlarının demokratik gözetim ve denetiminin sağlanması, Avrupa Birliği uyum sürecinde sıklıkla ele alınmakta ve demokratikleşme sürecinde atılması gereken önemli adımlardan birini oluşturmaktadır. Ülkemizde ‘sivil-asker ilişkileri’ olarak adlandırılan ve dolayısıyla dar bir çerçeveye hapsedilen bu konuyu kapsamlı ve bütüncül bir yaklaşımla ele almak ve toplum nezdinde görünür ve tartışılır kılmak gerekmektedir. Bu

bağlamda TESEV, konuyu Güvenlik Sektörünün Demokratik Gözetimi perspektifine taşımayı ve yalnızca silahlı kuvvetler değil, polis, jandarma, istihbarat servisleri ve tüm diğer güvenlik kurumları üzerinde seçilmişlerin demokratik ve sivil denetimini tesis etmeyi ve bunun da sivil toplumun talepleri doğrultusunda biçimlenmesine katkıda bulunmayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda, 2006'da gerçekleşen çalışmalar şunlardır:

1. DCAF-TESEV Güvenlik Çalışmaları Kitap Dizisi

a. Batı Balkanlarda Güvenlik Sektörü Reformu

Dünyadaki çeşitli güvenlik sektörü tartışmalarını Türkçeye kazandırma amacını güden kitap dizisinin bu cildinde, Batı Balkanlar bölgesindeki çeşitli ülkelerde güvenlik reformunun nasıl gerçekleştirildiği tartışılmaktadır. Marina Caparini'nin kitabı Türkçeye çevrilmiştir ve Nisan 2006'da basılmış ve Eylül 2006'da Ankara'da tanıtılmıştır.

b. Almanak Türkiye 2005: Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim

Araştırmacı: Prof. Dr. Ümit Cizre

2006 yılında, DCAF-TESEV Güvenlik Sektörü Çalışmaları Dizisi çerçevesinde *Almanak Türkiye 2005: Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim* başlıklı kitap yayımlanmıştır. Güvenlik sektörü kurumları üzerinde sivil ve demokratik denetimin kurulması çabalarına destek amacıyla hazırlanan ve her yıl düzenli olarak yayımlanması hedeflenen *Almanak Türkiye 2005: Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim*, Türkiye'de güvenlik hizmeti sağlayan kurumlara ilişkin bilgiyi tarihsel örgü içinde, objektif ve analitik bir formatta sunmaktadır.

Prof. Dr. Ümit Cizre'nin editörlüğünde yayına hazırlanan kitabın Türkçe versiyonu, Haziran 2006'da İstanbul'da tanıtılmıştır. Kitabın İngilizcesi, 21 Eylül 2006'da İstanbul'da, 22 Eylül 2006'da Ankara'da tanıtılmıştır. Ankara'da gerçekleşen tanıtımın açılış konuşmasını Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu Eski Başkanı Hansjörg Kretschmer yapmıştır. Tanıtım toplantısında ayrıca, TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Mehmet Dülger ve TBMM İçişleri Komisyonu Başkanı Tevfik Ziyaeddin Akbulut da birer konuşma yapmışlardır.

Almanak Türkiye 2005: Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim, tanıtıldığı ilk günden itibaren yoğun bir ilgiyle karşılanmıştır. Bu nedenle 1500 adet Türkçe ve 2000 adet İngilizce basılan kitabın her iki dildeki ilk baskıları tükenmiştir. Medyada da geniş yankı bulan *Almanak*, parlamenterler, güvenlik sektörü bürokratları, akademisyenler, uluslararası ve diplomatik kuruluşların temsilcileri ile sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri tarafından beğeniyle karşılanmış, böylesine önemli bir konudaki mevcut bilgi eksikliğini gideren güvenilir bir yayın olduğu defalarca vurgulanmıştır.

2. Güvenlik ve İnsan Hakları

Araştırmacılar: Yılmaz Ensaroğlu, Volkan Aytar (TESEV), Thierry Balzacq (CEPS), Dila Ungan (CEPS)

TESEV, Brüksel merkezli CEPS (*Centre for European Policy Studies*) ile birlikte insan hakları ve güvenlik konulu bir proje yürütmektedir. Proje, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu tarafından desteklenmektedir. Proje çerçevesinde, Türkiye'deki güvenlik ve insan hakları ilişkisinin sağlıklı bir biçimde tesis edilmesi çabalarına Avrupa Birliği ve üye ülkelerde yaşanan deneyimleri ve varılan sonuçları aktararak katkıda bulunmak hedeflenmektedir. Ocak 2006'da başlayan proje kapsamında, Türkiye Büyük Millet Meclisi

İnsan Hakları, Adalet ve İçişleri Meclis Komisyonlarının ilgili toplantılarına gözlemci olarak katılmış, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği Konseyi'nin konuyla ilgili toplantıları takip edilmiş, Avrupa ve Türkiye'de çeşitli uzman ve bürokratlarla görüşmeler yapılmış ve değerlendirme raporları hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra, 23 Kasım 2006'da Ankara'da sivil toplum kuruluşu temsilcileri, İçişleri bakanlığı mensupları, milletvekilleri ve güvenlik sektörü bürokratlarının katıldığı bir çalıştay düzenlenmiştir. 21 Şubat 2007'de İstanbul'da Yılmaz Ensaroğlu, Ergin Cinmen ve TESEV Demokratikleşme Programı Yöneticisi Volkan Aytar'ın konuşmacı olarak katıldığı bir basın toplantısı düzenlenmiştir. Toplantıyı ellinin üzerinde basın mensubu izlemiştir.

3. Türkiye & İspanya'da Güvenlik Sektörü Reformu ve AB'nin Rolü

Araştırmacılar: Eduard Soler i Lecha (CIDOB), Débora Miralles i Solé, Prof. Dr. Ümit Cizre, Volkan Aytar (TESEV)

TESEV'in, Barselona merkezli CIDOB ile birlikte yürüttüğü ve EuroMesCo tarafından desteklenen proje çerçevesinde Türkiye ve İspanya'daki güvenlik sektörü reformu süreçleri kıyaslanmış ve Avrupa Birliği'nin bu süreçlerde oynadığı rol incelenmiştir. Raporun nihai kısmında, Türkiye ve İspanya deneyimlerinden Akdeniz ülkeleri için ne tür dersler çıkarılabileceği tartışılmıştır. Rapor Temmuz 2006'da Beyrut'ta düzenlenen 'Arap Dünyasında Güvenlik Sektörü Reformu' başlıklı konferansta sunulmuş ve büyük beğeni toplamıştır. Son hali verilen rapor, Eylül 2006'da EuroMesCo'ya sunulmuştur. Kasım 2006 itibarı ile EuroMesCo'nun internet sayfasında yayımlanmaktadır.

C. KÜRT SORUNU

Kürt sorununun demokratik çözümü, Türkiye'nin demokratikleşmesi için atılması gereken en önemli adımlardan birini teşkil etmektedir. Abdullah Öcalan'ın yakalanması, PKK'nın ateşkes ilan etmesi ve Türkiye'nin Avrupa Birliği adaylığı ile şekillenen barış süreci 2004 yılı sonu itibarıyla sekteye uğramış, 2005 ve 2006 senelerinde PKK ile ordu arasında her iki tarafında ağır kayıplar vermesiyle sonuçlanan çatışmalar yaşanmıştır. Yaklaşmakta olan seçimler ve AKP dâhil olmak üzere ana partilerin milliyetçi oyları kazanma çabaları, 2007 senesinde Kürt sorununun demokratik çözümüne dair olumlu gelişmeler olmayacağına işaret etmektedir. Ancak, Kürt sorununun Türkiye'nin demokratikleşmesi açısından ertelenemeyecek önemde olduğunu düşünen TESEV 2007 senesi boyunca da bu konuda farkındalık yaratma çalışmalarına devam edecektir.

1. ÜLKE İÇİNDE YERİNDEN EDİLME SONRASI VATANDAŞLIK HAKLARININ YENİDEN TESİSİ VE TOPLUMSAL REHABİLİTASYON:

Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde, 1984–1999 arasındaki çatışmalı dönemde, binlerce köyün boşaltılması ve yüz binlerce insanın yerlerinden edilmesi sonucu bir zorunlu göç süreci yaşanmıştır. 1999'dan beri ve bilhassa AB süreci bağlamında sorunun çözümüne yönelik kimi yasal adımlar atılmış olmakla birlikte ("5233 Sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılama Hakkında Kanun" ve "Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi"), bu uygulamaların zorunlu göç sorununa kalıcı, sürdürülebilir, katılımcı ve demokratik bir çözüm geliştirdiği söylenemez. Bu bağlamda, yaygın anlayışın aksine, zorunlu göç olgusunu Doğu ve Güneydoğu bölgeleri ile sınırlı ve "köye dönüş" ile çözülebilecek bir sorun olarak görmeyen Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV), 2004 yılında "**Ülke İçinde Yerinden Edilme (ÜYE) Sonrası Yurttaşlık Haklarının Yeniden Tesisi ve Toplumsal Rehabilitasyon Projesi**"ni başlatmıştır

a. Rapor: Güvensizlik Mirasının Aşılması: Devlet Ve Yerinden Edilmiş Kişiler Arasında Mutabakata Doğru

Araştırmacılar: Deniz Yüksek, Dilek Kurban, Ayşe Betül Çelik

Norveç Mülteci Konseyi (NRC) bünyesinde yer alan IDMC'nin (Uluslararası Yerinden Edilme İzleme Kuruluşu – Internal Displacement Monitoring Center) teklifi üzerine TESEV Ülke İçinde Yerinden Edilme İzleme ve Araştırma Grubu (TESEV Araştırma Grubu)'nun üç üyesi “Güvensizlik Mirasının Aşılması: Devlet ve Yerinden Edilmiş Kişiler Arasında Mutabakata Doğru” adlı raporu yazmıştır. Rapor, Birleşmiş Milletler Eski Yerinden Edilmiş Kişiler Özel Temsilcisi Francis Deng'in 2001 senesinde yaptığı Türkiye ziyareti üzerine 2002 senesinde yazdığı raporda hükümete yaptığı tavsiyelerin uygulanmasını incelemektedir.

TESEV/IDMC ortaklığında basılan rapor, ulusal ve uluslararası kamuoyunda büyük ilgi uyandırmış, Türkiye'nin yerinden edilme sorunu ile ilgilenen sivil toplum kuruluşları, akademisyenler ve uzmanların temel kaynaklarından biri haline gelmiştir. Türkiye'nin yerinden edilme sorununa dair çok önemli tespit ve analizler içeren bu kitap, TESEV'i hem konuyla ilgilenen uluslararası kurum ve kuruluşlar, hem Türkiye hükümeti hem de mağdurların gözünde inanılır ve güvenilir bir kurum haline getirmiştir. Böylece, TESEV hem hükümet ve uluslararası kurumlar arasında geçen ve çoğu zaman mağdurlara kapalı olan diyalogun bir parçası olabilmiş, hem de mağdurların uluslararası kurumlara ulaşmasında önemli bir platform olmuştur.

Yoğun talep nedeniyle raporun hem Türkçe hem de İngilizce baskısı tükenmiştir. Ancak talebin azalmaması nedeniyle 2007 senesinde raporun ikinci baskısı yapılacaktır.

b. Kitap: “ ‘Zorunlu Göç’ İle Yüzleşmek: Ülke İçinde Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın Yeniden İnşası”

“ ‘Zorunlu Göç’ ile Yüzleşmek: Ülke İçinde Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın Yeniden İnşası” adlı kitap şimdiye kadar “Ülke İçinde Yerinden Edilme ve Toplumsal Rehabilitasyon” projesi çerçevesinde yapılan en kapsamlı çalışmadır. TESEV Araştırma Grubu üyeleri yaptıkları yaklaşık iki senelik çalışma boyunca yerinden edilme ile ilgili ulusal ve uluslararası literatürü taramış, diğer ülke örneklerini ve Türkiye hükümetinin uygulamalarını incelemiş ve dört ilde (Batman, Diyarbakır, Hakkâri, İstanbul) kapsamlı saha çalışmaları gerçekleştirmişlerdir. Saha çalışmaları sırasında valilikler, belediyeler, sivil toplum kuruluşları, avukatlar ve mağdurlar ile görüşmeler yapılmıştır. Soruna disiplinler arası bir bakış açısı getiren kitap, yerinden edilme sorununu hukuki, sosyolojik, siyasi, demografik ve psikolojik boyutlarıyla ele almaktadır.

“Zorunlu Göç ile Yüzleşmek” Türkiye’de bu konuda yapılmış en kapsamlı çalışmayı oluşturmaktadır. Kitap ulusal ve uluslararası kamuoyu tarafından büyük bir ilgiyle karşılanmış, sadece Türkçe basıldığı için henüz uluslararası kurum ve kuruluşlara ulaştırılamamıştır. Yurtiçinde kitap, yerinden edilmiş kişiler ile çalışan sivil toplum örgütleri, sağlık uzmanları, avukatlar, bölge belediye ve valilikleri, akademisyenler ve uzmanlar tarafından talep edilmiştir. Yoğun talep nedeniyle, 2000 adet baskısı yapılan kitap Aralık ayı itibariyle tükenmiştir. Ancak, kitaba olan talep devam ettiği için, kitabın 2007 senesinde tekrar basılması uygun görülmüştür.

“Zorunlu Göç ile Yüzleşmek” yayımlanmasının hemen ardından basında büyük ilgi uyandırmış, TESEV Araştırma Grubu'nun çeşitli üyeleri ile kitaba ve Türkiye'nin yerinden edilme sorununa dair röportajlar yapılmıştır. Geçen zaman ile birlikte kitaba olan ilgi azalmamış, aksine kitabı okuyan gazeteciler tarafından içeriğe dair söyleşiler yapma talebi

gelmiştir. Örneğin, PostEkspress dergisi Kasım ayında Dilek Kurban ve Deniz Yüksek ile kapsamlı bir söyleşi yapmıştır.

Yoğun talep nedeniyle kitabın birinci baskısı tükenmiştir. Ancak talebin azalmaması nedeniyle 2007 senesinde ikinci baskı yapılacaktır.

c. Uluslararası Konferans: Türkiye’de ve Dünyada Yerinden Edilme: Uluslararası İlkeler, Örnekler ve Çözüm Önerileri

4-5 Aralık tarihlerinde, İstanbul’da “Ülke İçinde Yerinden Edilme ve Toplumsal Rehabilitasyon Projesi” kapsamında uluslararası bir sempozyum düzenlenmiştir. Konferans TESEV Demokratikleşme Programı Yöneticisi Dilek Kurban tarafından düzenlenmiştir.

Konferans, “Zorunlu Göç ile Yüzleşmek: Türkiye’de Yerinden Edilme Sonrası Vatandaşlığın Yeniden İnşası” kitabının Türkiye’nin yerinden edilme soruna getirdiği bütüncül yaklaşım üzerine kurulmuştur. Bu bağlamda konferansta yerinden edilme sorunu ve bu soruna getirilecek etkin ve kalıcı çözümler - geri dönüş, kentsel yaşam koşulları, tazminatlar, yeniden yerleşim, entegrasyon ve rehabilitasyon gibi - bütün boyutlarıyla ve bütün tarafların katılımıyla tartışılmıştır.

Konferans, sorunun farklı taraflarını bir araya getirmesi açısından Türkiye’de bir ilk teşkil etmiştir. “Zorunlu Göç ile Yüzleşmek” kitabında da vurgulandığı gibi, devlet ve bölge halkı ve STK’ları arasındaki güvensizlik, sorunun çözümünün önündeki önemli engellerden biridir. Bu bağlamda, konferansın en büyük başarılarından biri İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Zekeriya Şarbak’ın açılış konuşmasını yapmanın yanı sıra iki gün boyunca konferansı takip etmesi; Van Valisi Mehmet Niyazi Tanılır’ın ise bölgede yerinden edilmiş kişilerle çalışan STK temsilcileri ile aynı oturumda sunum yapması şeklinde örneklenebilecek tarafların bir araya gelmesi oldu.

Konferans, konuşmacı, tartışmacı ve oturum başkanı olarak toplam 57 katılımcıyı bir araya getirdi. Bu katılımcılar arasında yerinden edilmiş kişilerle çalışan ulusal ve uluslararası STK’ların temsilcileri, akademisyenler, kamu görevlileri, bölge baro başkanları, sağlık uzmanları ve önemli uluslararası aktörler de mevcuttu. Konferans katılımcıları arasında mevcut uluslararası çerçevenin oluşturulmasında büyük rol oynamış olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri’nin Ülke İçinde Yerinden Olmuş Kişiler Eski Özel Temsilcisi Dr. Francis Deng ve Brookings-Bern Ülke İçinde Yerinden Edilme Projesi Eş-Koordinatörü Roberta Cohen de vardı. Dr. Deng’in açılış ve kapanış konuşmalarını yaptığı konferansta Roberta Cohen de ülke içinde yerinden edilme ile ilgili ana politika müzakereleri hakkında konuştu. Sri Lanka, Kolombiya, Gürcistan, Güney Afrika, Kosova, Çeçenistan ve Sırbistan örneklerinin de konuşulduğu konferansta katılımcıların mevcut politika ve uygulamaları karşılaştırma şansı oldu. Türkiyeli katılımcılar özelinde ise, akademisyenler, STK temsilcileri, avukatlar ve sağlık uzmanlarının bir araya gelmesi yerinden edilme sorununa çok yönlü bir yaklaşımı mümkün kıldı.

d. Mikro-Proje: “Yerinden Edilenlerin Sorunlarını Çözmek: Katılımcı Yerel Bir Modelden Empatiye Dayalı Bir Diyalog Kültürüne”

“Zorunlu Göç ile Yüzleşmek” kitabının yazılması sırasında dört ilde saha çalışması yapan TESEV Ülke İçinde Yerinden Edilme İzleme ve Çalışma Grubu (TESEV Araştırma Grubu) üyeleri, devlet ve vatandaş arasında güvensizliğin özellikle Batman ve Hakkari’de yoğun olduğunu, bu iki şehrin çatışma ortamıyla bağlantılı ve zorunlu göç ile artan sorunlarının çözümsüzlüğünde bu güvensizliğin büyük rol oynadığını fark etmiştir. “Yerinden Edilenlerin Sorunlarını Çözmek: Katılımcı Yerel Bir Modelden Empatiye Dayalı Bir Diyalog Kültürüne” adlı proje ile yerinden edilme sorununu çözmeye ve bölgedeki barış girişimlerine katkıda bulunmaya yönelik adımlar atılması hedeflenmektedir. Proje kapsamında sivil toplum,

valilikler, belediyeler ve vatandaşların bir araya gelmesi ve sorun çözmeye yönelik bir diyalog kültürünün oluşturulması hedeflenmektedir.

Proje kapsamında 2006 senesinde Proje Koordinatörü (Volkan Aytar), Proje Asistanı (Ayşegül Keskin), Uzlaşmazlık Çözümü Uzmanı (Etyen Mahcupyan), Hukuk Uzmanı (Dilek Kurban) ve Psikiyatrist (A. Tamer Aker)'den oluşan proje ekibi Batman ve Hakkâri'de projenin hedefleri ve içeriğine dair birer tanıtım toplantısı yapmıştır. Bu tanıtım toplantılarında projenin devamındaki eğitim seminerleri ve çalıştaylara katılacak kurum, kuruluş ve kişiler belirlenmiştir.

2. DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU KALKINMA PROJESİ:

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Kalkınma Projesi Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da sosyal ve ekonomik önceliklerin belirlenmesi, kalıcı barış eksikliğinde gerekli geçici ve/veya kısa dönemli çözümlerin saptanması amacıyla başlatılmıştır.

Projenin ilk çıktısı Eylül 2006'da yayımlanan "Doğu ve Güneydoğu'da Sosyal ve Ekonomik Öncelikler" adlı kitap olmuştur. Proje 22 Kasım'da Ankara'da yapılan ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye Temsilcisi Mahmood A. Ayub, AKP Milletvekili Dengir Mir Mehmet Fırat,); CHP Milletvekili Algan Hacaloğlu, Anavatan Partisi Milletvekili Mehmet Keçeciler ve DYP Milletvekili Binhan Oğuz'un katılımıyla gerçekleşmiştir.

Kasım sonuna kadar belediye ve valilikler ile yerel ve ulusal STK'lar başta olmak üzere ilgili kurum, kuruluş ve kişilere 1,100 adet kitap dağıtılmıştır.

Zaman kısıtı ve maddi imkânsızlıklar nedeniyle 2006 senesinde kitap ile ilgili ikinci bir tanıtım faaliyeti yapılamamıştır, ancak 2007 senesinde kitabın ikinci baskısı yapılacak, ayrıca İstanbul ve Diyarbakır'da gerçekleşmek üzere kitabın bulgu ve önerilerinin tartışılacağı iki toplantı yapılacaktır.

D. TÜRKİYE'DE ANAYASAL VATANDAŞLIK VE AZINLIK HAKLARI:

Projenin amacı, Türkiye'de farklı dil, din ve etnik kimliklere mensup olan ve tarihsel olarak kültürleri, dilleri ve dinleri yok sayılmış veya hakları ihlal edilmiş olan grupların sorunlarının ve taleplerinin, demokrasi ve eşitlik temelli anayasal vatandaşlık çerçevesinde ele alınmasına yönelik olarak kamuoyu oluşturmaktır.

2006 yılında TESEV Türkiye'deki azınlıklar ile ilgili çok önemli araştırmalar yaptı ve çalışmalar yayımladı. Bu çalışma ve araştırmalar yoluyla, TESEV azınlık hakları konusundaki uzmanlığını derinleştirmenin yanı sıra konu ile ilgili ulusal ve uluslararası ağlarını genişletti. Artık bünyesinde azınlık hakları konusunda uzman barındıran bir kuruluş olarak bilinen TESEV, 2006 yılında maddi ve insan kaynaklarına dair eksiklikler nedeniyle istediği bütün projeleri gerçekleştirilememiş olsa da "Anayasal Vatandaşlık ve Azınlık Hakları Projesi" kapsamında gerçekleşen çıktılar Türkiye'nin azınlık hakları sorununun anlaşılması ve çözülmesi için önem taşımaktadır.

1. Türkiye 2005 Azınlık ve İnsan Hakları İzleme Raporu

2005 senesi, Türkiye’de azınlık hakları açısından kritik bir yıl olmuştur. 2001–2004 yılları arasında AB süreci çerçevesinde gerçekleşen yasal reformların uygulama süreci 2005’de başlamıştır. TESEV, 2005 senesinde azınlık hakları alanında meydana gelen gelişmelerin arşivlenerek kamuoyuna sunulması gerektiğine inancından yola çıkarak, Prof. Dr. Baskın Oran ile Türkiye’de azınlık ve insan hakları alanında meydana gelen yasal, siyasi ve uygulamaya dönük gelişmeleri analitik olarak değerlendirecek olan bu raporun yazılması konusunda anlaşmıştır. Rapor kamuoyunda büyük ilgi uyandırmıştır.

2. Azınlık Hakları Derleme Kitap Çalışması

Türkiye’nin azınlık hakları sorununu kapsamlı bir çerçevede ele alan derleme kitap çalışmasında, azınlık-vatandaşlık-eşitlik sorununu teorik, antropolojik ve sosyolojik olarak inceleyen ve uluslararası hukukta azınlık haklarını ele alan çalışmalar yer almaktadır. Türkiye’de azınlık hakları, azınlıkların durumu, sorunlar ve çözümlerine dair önemli bulgular içeren bu kitaba kamuoyunun ilgisi devam etmektedir.

3. Uluslararası Konferans Tebliğlerinin Basılması

9–10 Aralık 2005 tarihlerinde İstanbul’da yapılan “Türkiye’de Azınlık Hakları Sorunu: Demokrasi ve Vatandaşlık Eksenli bir Yaklaşım” adlı konferansın tebliğleri 2006 senesinde basılmıştır. Konferans tebliğlerini içeren bu yayın, 2007’de yapılacak tanıtım faaliyetleri ile kamuoyunda tekrar tartışmaya açılacaktır.

E. DİN-DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ:

Günümüz dünyasında giderek karmaşıklaşan din, devlet, toplum ilişkilerine demokrasi ve vatandaşlık hakları eksenli bir yaklaşım geliştirilmesine katkıda bulunma amacıyla tasarlanan bu proje çerçevesinde genelde dünyada özeldir de Türkiye’deki durumu anlamaya yönelik olarak 2006 yılı süresince aşağıdaki çalışmalar yürütüldü. Bu çalışmalar çerçevesinde Türkiye’de din-devlet-toplum ilişkilerine dair tartışmaların laiklik ve dindarlık arasındaki kutuplaşmadan sıyrılmasına ve konuya vatandaşlık hakları ve demokrasi eksenli bir yaklaşım geliştirilmesine katkıda bulunulması hedeflendi.

1. İSLAM ve DEMOKRASİ

a. Literatür Taraması: Avrupa ve Müslümanlar

Araştırmacılar: Ahmet Yükleyen ve Ahmet Kuru

Üç Avrupa ülkesinde (Fransa, Almanya ve Hollanda) demokrasi, sekülerizm ve dine dair mevcut algıların, toplumsal ve siyasi tutumların ortaya konması amacıyla hazırlanan bu çalışma Şubat 2006’da tamamlandı. Bu çalışmanın ürünü olan “Avrupa’da İslam ve Demokrasi: Fransa, Almanya, Hollanda” başlıklı kitap güncellenmiş “İHL&DIB Raporu” ile eş zamanlı olarak 2007’nin ilk aylarında tanıtılacaktır.

2. TÜRKİYE’DE DİN, TOPLUM ve SİYASET İLİŞKİLERİ

a. İmam Hatip Liseleri ve Diyanet İşleri Başkanlığı

Araştırmacı: İrfan Bozan

TESEV'in *İmam Hatip Liseleri: Efsaneler ve Gerçekler* (Haziran 2004) ve *Sivil, Şeffaf ve Demokratik Bir Diyanet İşleri Başkanlığı Mümkün mü?* (Şubat 2005) başlıklı çalışmaları, Türkiye'de din, devlet, toplum ilişkilerine dair tartışmalarına katkıda bulunmak amacıyla bir araya getirilip güncellendi. Rapor 2007'nin ilk aylarında kamuoyuna sunulacaktır.

b. Türkiye'de Din, Toplum ve Siyaset

Araştırmacılar: Doç. Dr. Ali Çarkoğlu ve Prof. Dr. Binnaz Toprak

Doç. Dr. Ali Çarkoğlu ve Prof. Dr. Binnaz Toprak tarafından yürütülen anket çalışmasıyla TESEV, Türkiye'de din, toplum, siyaset ilişkilerinin uğradığı değişimi anlayarak, Türkiye'nin toplumsal ve siyasi açıdan geleceğine ışık tutmayı hedefledi. "Değişen Türkiye'de Din, Toplum ve Siyaset" başlıklı çalışmayı kamuoyuna sunmak amacıyla 20 Kasım Pazartesi 2006'da üst düzey basın mensuplarının katıldığı bir tanıtım ve tartışma toplantısı ve **21 Kasım 2006 Salı** günü bir basın toplantısı düzenlemiştir.

Türkiye çapında **1492 kişiyle** gerçekleştirilen **anket çalışmasında** elde edilen bulguların değerlendirmesini içeren bu araştırmanın temel bulguları aşağıda özetlenmektedir:

- Araştırmada ortaya çıkan sonuçlardan biri, Türkiye'de halkın giderek dindarlaşmıştır. 1999 araştırmamızla karşılaştırıldığında 2006'da gerek "çok dindar" olduğunu belirtenlerin gerekse kendi kimliğini öncelikle Müslüman olarak tanımlayanların oranı artmıştır.
- "Türkiye'de Şeriat'a dayalı bir din devleti kurulmasını ister misiniz?" sorusuna verilen cevapların oranı 1999'daki %21'den %9'a inmiştir.
- Demokratik yönetim tarzı çoğunluk tarafından desteklenmekte, demokrasinin her tür yönetim biçiminden daha iyi olduğuna halkın %77'si katılmaktadır. Aynı zamanda, laikliğin demokratik yollarla korunacağına inanılmakta, bu konuda ordu desteğine öncelik verilmemektedir.
- Araştırmadan ortaya çıkan bir diğer önemli bulgu, son yıllarda dünya kamuoyunda gündeme gelen ve Müslümanlar ile terör arasında bağlantı kuran görüşlerin en azından Türkiye Müslümanları için geçerli olmadığıdır.
- Dindarlıktaki artışın yanı sıra Sünni-Alevi ayrışması da artıyor gözükmektedir.
- Bir diğer önemli gözlem, Türkiye seçmeninin sekter bir demokrasi anlayışına yakın durduğudur. Halkın büyük çoğunluğunun Sünni Müslüman olduğu Türkiye'de örtünme, İmam Hatip Liseleri, din dersleri gibi öncelikle dindar Sünni kesimin ön plana çıkardığı konular temel hak ve özgürlükler çerçevesinde değerlendirilmekte, ancak farklı mezhep, din ya da etnik kökenden gelen grupların hak taleplerine aynı duyarlılıkla yaklaşılmamaktadır.
- Araştırmadan çıkan bir diğer sonuç, kamuoyundaki genel izlenimin aksine başını örten kadınların oranında azalma olduğudur. 1999 araştırmamızla karşılaştırıldığında göze çarpan en önemli değişiklik, o dönemde başını örttüğünü söyleyen kadınların oranı %73 iken, bu oran 2006'da %61'e inmiştir.
- Araştırmanın en temel sonucu ise, ülkede değer yargıları, kültürü, dünyayı algılayışı ve siyasi tercihleri ile birbirinden ayrılmış iki farklı toplumsal yapının varlığıdır. Türkiye adeta birbirinden keskin çizgilerle ayrılmış farklı iki toplumu bir arada barındırmaktadır. Bir yanda, kentli, daha iyi eğitilmiş, görece yüksek gelirli, kendilerini dini değerlere aşırı bağlı hissetmeyen, laik olduğunu söyleyen bir kesim

ile öte yanda kırsal bölgelerde yaşayan, daha az eğitilmiş, görece geliri daha düşük, kendilerini İslamcı ve dindar olarak tanımlayan bir başka kesim vardır.

Türkiye’de laiklik ve dindarlık arasındaki gerilimin siyasi gündemi belirlediği bir dönemde TESEV raporunun açıklanması tartışmalara önemli bir katkı yapmış, sağlıklı bir diyalog zemininin kurulmasına yardımcı olmuştur. “Değişen Türkiye’de Din, Toplum ve Siyaset” başlıklı raporun açıklanmasının ardından 80’in üzerinde haber ve köşe yazısı yayımlanmış, araştırmacılar çeşitli TV programlarına davet edilmişlerdir.

- 1) “Haber Merkezi”, NTV, 21 Kasım 2006-Binnaz Toprak
- 2) “Tarafsız Bölge”, CNN Türk, 21 Kasım 2006- Ali Çarkoğlu ve Binnaz Toprak
- 3) “Sözün Özü”, Kanal 7, 22 Kasım 2006 – Ali Çarkoğlu ve Binnaz Toprak
- 4) “Haber Maratonu”, Kanal 7, 22 Kasım 2006.
- 5) “Haber”, Kanal D, 22 Kasım 2006.
- 6) “Önsöz”, Business Channel, 23 Kasım 2006
- 7) “Ana Haber”, 23 Kasım 2006, STV
- 8) “Eğrisi Doğrusu”, CNN Türk, 24 Kasım - Ali Çarkoğlu ve Binnaz Toprak

DIŞ POLİTİKA PROGRAMI

TESEV Dış Politika Programı, Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecine katkıda bulunmak, dış politika alanında süregelen problemlerin zmne ve Türkiye'nin yakın çevresindeki demokratikleşme çabalarına destek olmak amacıyla 2006 yılında yoğun bir program çerçevesinde faaliyet göstermiştir. Bu yönde gerçekleŐtirdiĐimiz etkinliklerin zeti ve medya yansımaları aşağıda sunulmaktadır.

I. AVRUPA BİRLİĞİ

TESEV'in öncelikli kurumsal hedeflerinden biri, Türkiye'nin AB'ye tam üyelik sürecine aktif olarak katkı sağlamaktır. Bu amaçla TESEV Dış Politika Programı, 2006 yılında, Türkiye ve AB konusuyla ilgili çeşitli konferanslar, çalışma atölyeleri ve araştırma projeleri gerçekleŐtirmiŐ ve bunları kamuoyu ile paylaŐmıŐtır.

I. 1. Türkiye - AB İlişkilerini Güçlendirme Temasları

Türkiye'nin AB yeliği çerçevesinde, Türkiye ve Avrupa lkeleri arasındaki iletişim ve işbirliği her zamankinden daha fazla önem taşımaktadır. Bu gerçeğin farkında olan TESEV Dış Politika Programı, AB'nin de sivil toplum örgütlerinin öneminin kendi bünyesinde vurguluyor olmasının verdiği teŐvikle, 2006 yılı içerisinde Avrupa'da Türkiye'nin tam üyeliğini desteklemeyi amaçlayan yoğun bir faaliyet programı başlatmıştır.

Avrupa'daki faaliyetleri kapsamında TESEV, AB'de yeni ortaklıklar kurmak ve mevcut ilişkileri güçlendirmek yolunda önemli adımlar atmıŐtır. Bu adımlar yeni projeler baŐlatmak açısından da verimli olmuştur.

I. 1. A Uluslararası Konferans – “Ortak Zemin Arayışları: Türkiye ve V4 lkeleri GODKA Bölgesinin Demokratikleşmesi Konusunda Nasıl Ortak Hareket Edebilir?”, Bratislava - Slovakya / Şubat 2006

TESEV, Türkiye'nin AB'ye tam ye olma hedefi doğrultusunda, AB'ye yeni kabul edilmiş ülkelerin deneyimlerinden yararlanabileğine inanmaktadır. Bu bağlamda, **Slovak Dış Politika Enstitüsü** ile 2005 yılında gerçekleştirilen baŐarılı işbirliğini 2006'da da devam ettirerek diyalĞu güçlendirmeyi hedeflemiştir.

Bu doğrultuda, Türkiye, Slovakya ve diğer V4 lkelerinden (Visegrad 4 – ek Cumhuriyeti, Macaristan Cumhuriyeti, Polonya Cumhuriyeti ve Slovak Cumhuriyeti) diplomat, akademisyen, gazeteci ve sivil toplum temsilcilerinin katılımı ile **17 Şubat 2006**'da bir uluslararası konferans düzenlenmiştir.

Konferansta V4 lkelerinin Orta Doğu ile ilgili önceliklerini belirlemek, bu nceliklerin Türkiye'nin bölgeye yönelik politikasıyla ne derecede uyum içerisinde olduğunu analiz etmek, V4 ve Türkiye'de resmi kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının ne tür faaliyetlerde bulduklarını tartışmak ve bu tarz çalışmaların verimliliğini ve sürdürülebilirliğini değerlendirmek amaçlanmıŐtır.

I. 1. B. Çalışma Toplantısı, Berlin - Almanya / Mart 2006 :

TESEV Almanya ile var olan ilişkilerini canlandırmak ve genişletmek amacıyla, **20 - 21 Mart 2006** tarihlerinde Berlin'i ziyaret etmiştir.

TESEV Berlin temasları kapsamında öncelikle, **Alman Federal Dışişleri Bakanlığı**'nı ziyaret etmiş ve Türkiye Bürosu şefi Jutta Wolke ile Türk-Alman ilişkilerinin durumunu ve Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girişiyle ilgili meseleleri görüşmek üzere biraraya gelmiştir. Görüşmenin ana eksenini Kıbrıs ve Ermenistan oluşturmuştur.

Alman Uluslararası İlişkiler ve Güvenlik Enstitüsü (Stiftung Wissenschaft und Politik – SWP) Dış Politika Programı Direktörü Dr. Volker Perthes ile yapılan görüşmelerin ardından ise **“Global bir Aktör Olma Yolunda AB: Ortak Dış Güvenlik Politikası için Perspektifler”** adlı bir yuvarlak masa toplantısı düzenlenmiştir. Yuvarlak masa toplantısında AB'nin mevcut dış politika araçlarının başarı ve kusurları incelenmiş, Türkiye'nin bunlara mevcut ve potansiyel katkıları ele alınmıştır.

TESEV Dış Politika Programı son olarak, **German Marshall Fund of the United States (GMF) Berlin Ofisi**'nin ev sahipliğinde düzenlenen Türkiye-AB ilişkileri konulu bir öğle yemeği toplantısına katılmıştır. Alman Dışişleri Bakanlığı temsilcisi Ekkehard Brose ve Berlin'deki Avrupa Komisyonu temsilcisi Gerhard Sabathil'in de bulunduğu toplantıda AB-Türkiye ilişkilerinin geleceği değerlendirilmiştir.

I. 1. C. Çalışma Toplantısı, Brüksel - Belçika / Nisan 2006 :

AB'nin merkezi olması nedeniyle Brüksel, TESEV'in 2006'da gerçekleştirmekte olduğu çalışmaların yoğunlaştığı başkentlerden biridir. Bu çerçevede, **19-20 Nisan 2006** tarihlerinde Brüksel'e gerçekleştirilen ziyaret kapsamında, **AB Komisyonu yetkilileri** ve **Avrupa Parlamentosu temsilcileri** ile görüşülmüş, Kıbrıs başta olmak üzere sivil toplum temasları, AB - Türkiye ilişkilerinin geleceği ve yıllık ilerleme raporlarına TESEV'in bulunabileceği katkılar üstünde durulmuştur.

Avrupa Parlamentosu'nda (AP) Alman Yeşiller Milletvekili Cem Özdemir ve Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Bölümü Başkanı Christian Huber ile görüşmede, Türk liman ve havaalanlarının Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ne açılmamasının doğuracağı sorunlar ve çözüm yöntemleri üstünde durulmuştur. Yapılan görüşmelerde TESEV'den Kıbrıs ve demokratikleşme gibi alanlarda AP'de toplantılar düzenlemesi, komisyon toplantılarına katılması istenmiştir.

Avrupa Komisyonu'nda Jean Christopher Filori ve Christian Danielsson ile yapılan görüşmelerde ise, yine Kıbrıs sorunu ve demokratikleşme konuları üzerine odaklanılmıştır. Her iki komisyon yetkilisi de TESEV'in Komisyon ile daha fazla işbirliği yapması gerektiğini belirterek, yıllık İlerleme Raporları'nın yazımı aşamasında TESEV'den katkı beklediklerini dile getirmişlerdir.

I. 1. D. Çalışma Toplantısı – Paris, Fransa / Nisan 2006 :

TESEV, Avrupa ile sivil toplum ilişkilerinin geliştirilmesi ve lobi faaliyetleri kapsamında **24 - 25 Nisan 2006** tarihlerinde Paris'i ziyaret etmiştir. Ziyarete **Fransa Dışişleri Bakanlığı**'nın ilgili birimleri ile görüşmenin yanı sıra, Fransa'nın önde gelen düşünce kuruluşları **Fondapol** (Foundation pour l'Innovation Politique), **CERI** (Center for International Research and Studies) ve **IFRI** (French Institute of International Relations) ile uzun dönemli işbirliğine yönelik temaslara sağlanmıştır.

Fondapol ile 2005 yılında TESEV’i ziyaretleri ile kurulan ilişkilerin güçlendirilmesine yönelik “İşbirliği Anlaşması” imzalanmıştır. Avrupa ve Türkiye’deki demokratikleşme süreçleri, sivil toplumun rolü, Avrupa Birliği ve dış politikada yaşanan gelişmeler, işbirliğinin geliştirileceği öncelikli alanlar olarak belirlenmiştir.

Fransa’da AB odaklı çalışmalar yürüten en büyük kurumlardan birisi olan **CERI** ile “Avrupalılaştırma” genel başlığı altında, Türkiye örneği ile diğer ülkeleri karşılaştırmalı ele alacak, bir günlük bir seminer düzenlenmesine karar verilmiştir. Düzenlenecek seminerin yanısıra demokrasiyi destekleme yöntemleri bağlamında transatlantik ilişkileri ele alan ortak bir çalışma yapılması kararlaştırılmıştır.

Fransa’nın etkili kurumlarından **IFRI** ile yapılan görüşmede İran, Suriye ve Ortadoğu meselelerine ağırlık verilmiştir. IFRI temsilcileri Amerika – Türkiye – Avrupa Birliği üçgeninde İran ve diğer bölgesel sorunlarda, Türkiye’nin rolü ve pozisyonunun anlaşılmasının ve anlatılmasının önemini vurgulayarak, TESEV’e en kısa zamanda ortak proje önerisinde bulunacaklarını belirtmişlerdir. Belirtilen konularda Türkiye’nin artı değerinin ne olacağını Avrupa’da anlatmak için IFRI, Paris ve Brüksel ofislerinin desteğini sağlamayı taahhüt etmiştir.

Son olarak, iki senedir TESEV’in Avrupa temaslarına destek vermekte olan **GMF** ofisine yapılan ziyarette, Türkiye’de yaşanmakta olan gelişmeleri anlatan yazıların Fransa basınında yer almasını sağlamak ve medya mensuplarının karşılıklı ziyaretlerini sıklaştırmak konularında işbirliği yapılmasına karar verilmiştir.

I. 1. E. Uluslararası Konferans - “Türkiye-AB İlişkileri: Avusturya Dönem Başkanlığı ve Türkiye'nin Katılım Süreci”, Viyana - Avusturya / Mayıs 2006 :

TESEV, Avusturya’da kamuoyu oluşturma çalışmalarının ilk etabında, **4 - 5 Mayıs 2006** tarihlerinde **Avusturya Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (OIIP)** ile ortaklaşa bir konferans düzenlemiştir. Türkiye’nin üyelik süreciyle ilgili önemli konuların gündeme geldiği panele Devlet Bakanı Mehmet Aydın ve Avusturya eski Savunma Bakanı Werner Fasslabend de katılmıştır.

Türkiye’den ve Avusturya’dan çok sayıda araştırmacı, diplomat, bürokrat ve gazetecinin katılımı ile gerçekleşen konferansta,

- Türkiye'nin jeopolitik konumunun önemi,
- Avusturya dönem başkanlığında sürdürülen müzakereler ve tarama süreci,
- Türk toplumunda modernleşme bağlamında yaşanan değişimler,
- Avrupa'da İslam'a bakış,
- AB'nin global bir güç haline gelme isteği ve Türkiye ile AB'nin güvenlik kaygılarının ortaklığı ve
- Kıbrıs sorunu masaya yatırılmıştır.

Toplantı sonunda, TESEV ve OIIP Avusturya kamuoyunu etkilemeye yönelik işbirliklerinin devamı konusunda anlaşmışlar ve Avusturya’daki diğer kurumlarla işbirliği olanaklarının geliştirilmesi için ortak hareket etmeye karar vermişlerdir.

I. 1. F. Uluslararası Konferans – “Avrupalı Olmanın Önemi: Türkiye, AB ve Orta Doğu”, Berlin - Almanya / Mayıs 2006 :

Kudüs İbrani Üniversitesi Avrupa Forumu, TESEV ve Alman Uluslararası İlişkiler Komisyonu (DGAP) 13 - 15 Mayıs 2006 tarihlerinde “Avrupalı Olmanın Önemi: Türkiye, AB ve Orta Doğu” konulu bir konferans düzenlemişlerdir. Türkiye, İsrail, Almanya ve diğer ülkelerden 100 kadar akademisyen ve uzmanın katılımı ile gerçekleşen konferansta, Türkiye'nin Geniş Orta Doğu bölgesindeki rolü, komşusu olan ülkeler ve İsrail ile ilişkileri, Avrupa'daki Müslümanlar, Türkiye'de azınlıkların durumu ve Kıbrıs gibi konular tartışılmıştır.

I. 1. H. Çalışma Toplantısı – Paris, Fransa / Kasım 2006 :

Nisan ayındaki Fransa ziyareti sırasında CERI ile varılan mutabakat sonucunda, TESEV Dış Politika Programı 24 – 25 Kasım tarihlerinde Paris'te CERI ofisinde genel katılıma açık olarak düzenlenen “Europeanization, Democratization, Regionalization? Central Europe and Turkey a Comparative Perspective” konulu toplantıya katılmıştır. Türkiye'den ve Fransa'dan katılımcıların yer aldığı toplantıda Türkiye'nin Avrupalılaşma süreci bir çok açıdan ele alınmıştır.

Toplantı sonunda, sonraki çalışmaların kapsamını da belirleyecek birkaç tavsiye karar alınmıştır. Bunlardan ilki, güvenlik konusunun yalnızca askeri anlamıyla değil, terörizm, göç, iş piyasaları gibi içerikleri de göz önünde bulundurularak ele alınmasıdır. Bu bağlamda Türkiye'nin AB üyeliği önem kazanmakta, AB süreci sekteye uğrayan bir Türkiye'nin AB Dış Politikası, Avrupa-Akdeniz Ortaklığı, Komşuluk ve Genişleme politikalarının akıbetine nasıl etki edeceği merak konusu olmaktadır.

İkinci olarak AB'nin değişen ve artan kriterleri, farklı genişlemeler için farklı kriterlerin esas alınıp alınmadığı ve bu mekanizmanın AB'nin inandırıcılığı üzerindeki etkisi tartışılmıştır. Bu konu, AB'nin değişen siyasi öncelikleri ve iç dengeleri ile bağlantılı olarak gelecekteki çalışmaların temel sorusunu oluşturabilir.

Bürokrasinin ve devlet elitlerinin Avrupalılaşması, tartışılan bir diğer konu olmuştur. Daha etkin bir bürokrasi için Türkiye'nin AB sürecinde neler yapabileceği, sivil toplumun rolü, Avrupalılaşmanın elitler ile vatandaş arasındaki boşluğu genişletip genişletmediği sorusu derinlemesine araştırılmalıdır. Son olarak, demokrasi ve demokrasinin içerdiği birtakım kavramların (hukukun üstünlüğü, laiklik, vb) ülkelerin siyasal kültürlerine ne şekilde yerleştiği, ve Avrupalılaşmanın bu anlamda bir rol oynayıp oynamadığı konusunda değişik görüşler ortaya konmuştur.

I. 2. Boğaziçi Konferansı III - “AB-Türkiye İlişkileri: Türkiye'nin müzakere sürecindeki bir yılı”, İstanbul / Eylül 2006

III. Boğaziçi Konferansı **British Council, Centre for European Reform (CER)** ve **TESEV**'in işbirliği ile **15-16 Eylül** tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşmiştir. Konferans bünyesinde, Türkiye, İngiltere ve diğer Avrupa Birliği ülkelerinden 50 civarında uzman, büyükelçi, akademisyen, iş adamı ve sivil toplum temsilcisi, Türkiye-AB müzakere süreci boyunca önem taşıyacak konularda yaratıcı ve üretken bir tartışma ortamı yaratılmasını desteklemek amacıyla bir araya gelmiştir.

AB tartışmalarının içinden gelen üst düzey katılımcılar ve önde gelen kurumların ortaklığıyla düzenlenen konferans önümüzdeki on yıl içerisinde Türkiye-AB ilişkilerinde gündeme gelmesi beklenen konuları masaya yatırmıştır. Konferansta müzakere sürecinin zorluklarına

geniş çapta yer verilmiştir. Müzakerelerin teknik anlamda ilerlemekle birlikte, siyasal açıdan Kıbrıs sorunu ve gerek Türkiye gerekse çeşitli Avrupa ülkelerinde gerçekleşecek seçimler engeline takıldığı vurgulanmıştır.

Katılımcılar, müzakerelerde yol alınmasını, Türkiye ve Avrupa Birliği'nin, ortak olarak hareket etmesinden geçtiğini düşünmektedir. Bu bağlamda geliştirilecek yöntemin siyasal ve stratejik argümanlarla sınırlı kalmaması açısından Türkiye'yi eğitimi, iş dünyası, kültürü, sporu ve turizmi ile anlatacak bir iletişim stratejisinin hazırlanmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bu süreçte, Türk iş dünyası'nın AB'de ve Türkiye'de yürüttüğü lobi faaliyetlerinin her iki tarafça desteklenmesi gerektiğinin üzerinde durulmuştur.

2005'te düzenlenen konferansta olduğu gibi, raportörler tarafından hazırlanan konferans raporu ve bu rapordan çıkan öneriler katılımcılarla birlikte ilgili kurum ve kişilerin dikkatine ayrı ayrı sunulmuştur.

I. 3. Avrupa Birliği Bülteni

Dış Politika Programı, TESEV'in şimdiki ve gelecekteki AB çalışmalarına katkıda bulunmak için, Türkiye'nin iç ve dış politikasının en önemli gündem maddesi olan Avrupa Birliği üzerine bir bülten yayınlamaya başlamıştır. TESEV'in AB - Türkiye ilişkilerini ilgilendiren çalışmalarından fikirler aktaran bültende, her sayıda AB'nin tartıştığı gündem maddelerinin yanı sıra Kıbrıs meselesine ilişkin analizlere de yer verilmektedir.

Haziran ayında yayınlanan bültenin ilk sayısı, Türkiye'nin tam üyeliğinin AB'ye sağlayabileceği artıların altını çizen bir analiz, tam üyelik halinde Türk işçilerinin dolaşım özgürlüğünün engellenebilirliğinin tartışıldığı bir TESEV çalışmasının, yazarı tarafından hazırlanan özeti, Kıbrıs sorununun şu an içinde bulunduğu duruma atıfta bulunulan kısa bir değerlendirme ve söz konusu sorunun en ciddi boyutlarından birini oluşturan mülkiyet meselesini ele alan bir analizden oluşmaktadır.

Kasım ayında çıkan ikinci sayıda, AB enerji politikaları için Türkiye'nin önemini konu alan bir analiz, Kıbrıs sorunu yüzünden tren kazasına doğru gitmekte olan Türkiye-AB ilişkilerini değerlendiren bir yazı, Türkiye – Ermenistan ilişkilerinin normalleştirilmesinin önemini vurgulayan bir çalışma ve yeni Terörle Mücadele Yasası'nı masaya yatıran bir TESEV raporunun özeti bulunmaktadır.

Aralık ayında çıkan üçüncü sayı ise 8 Kasım'da açıklanan İlerleme Raporu üzerine kurulmuştur. Bu sayı için Türkiye ve Avrupa'dan uzmanların görüşleri alınmıştır. Eş zamanlı olarak İngilizcesi de yayınlanan ve Türkiye ile Avrupa'da ilgili kişi ve kurumlara dağıtılan bültenin içindeki yazılar şöyledir:

- Beril Dedeoğlu - "Türkiye-AB ilişkilerinde kilit sorunlar: 2006 Değerlendirme Raporu"
- Sylvia Tiryaki - "Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için!"
- Michael Emerson - "AB-Türkiye müzakerelerinin Türkiye ile ilgisi yok denecek kadar az."
- Charles Grant & Katinka Barchys - "Türkiye ve AB yollarını ayırırsa..."
- Natalie Tocci - "AB-Türkiye Müzakerelerinde Netlik Arayışları : Şarta Bağlılık, Etkileme ve Önyargı Söylemlerini Yeniden Okumak"

1.4. Araştırma Projesi : Avrupa Komşuluk Politikası

TESEV Dış Politika Programı ve Hamburg'da bulunan Ortadoğu Çalışmaları için Alman Enstitüsü'nün (DOI) yazımını ortaklaşa gerçekleştirdikleri "**ENP: A Promising EU Foreign Policy Tool? An Assessment of the Action Plans for Morocco, Tunisia, Jordan and the**

Palestinian Authority" başlıklı araştırma projesinin raporu tamamlanmıştır. Proje TESEV'in de üyesi olduğu EuroMeSCo ağı tarafından desteklenmektedir.

Proje öncelikle, AB Güvenlik Stratejisi Raporu'nda ve Geniş Avrupa İnisiyatifi'nde de planlanmış olduğu gibi, Avrupa Komşuluk Politikası'nın bölgesel düzeyde geniş kapsamlı bir güvenlik hareketi için yeterli bir temel oluşturup oluşturmadığını incelemektir. Çalışmada Avrupa Akdeniz Politikası ve yeni küresel gündeme uygun olarak Avrupa Komşuluk Politikasının gelişimi değerlendirmekte ve Tunus, Ürdün, Fas ve Filistin Özerk Yönetimi için hazırlanmış eylem planlarının analizi yapılmaktadır. Araştırmanın sonuç bölümünde yapılan analizlere dayanarak Avrupa Komisyonu'na öneriler sunulmaktadır.

Çalışma, Avrupa Komisyonu'ndan aldıkları proje çerçevesinde EuroMeSCo tarafından internet sitesinde yayınlanmaktadır:

http://www.euromesco.net/index.php?option=com_content&task=view&id=252&Itemid=42&lang=en

1.5. Dış Politika Analiz Serisi IV : “Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerine Güvenlik Boyutundan Bir Bakış” / Kasım 2006

Türkiye'nin üyeliğinin Avrupa Birliği'ne en önemli katkılarından birinin, geniş anlamı ile, güvenlik alanında olacağı görüşü Türkiye'de ve Avrupa'da sık sık tartışılmaktadır. Söz konusu görüş sıklıkla dile getirilmesine rağmen, Türkiye'nin somut katkısının ne olacağı, AB'nin güvenlik politikasından ne anlaşılması gerektiği ve bu politikanın nasıl işlediği tam olarak anlaşılmamaktadır.

Prof. Dr. Meltem Müftüler-Baç – Sabancı Üniversitesi tarafından hazırlanan bu çalışmanın amacı bu sorulara netlik kazandırmak ve 11 Eylül sonrası yaşanan gelişmeler ışığında, Türkiye'nin AB güvenliğinde oynadığı ve oynaması muhtemel rolün altını çizmektir.

1.6. Araştırma projesi : “AB'nin Türkiye ile ilişkilerinde Kant'ı aramak” / Aralık 2006

Bu rapor Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye karşı artarak devam ettirdiği ayrımcı tutumun aslında AB'nin kendi temel Aydınlanma ilkelerini zedelediğini ileri sürmektedir.

Türkiye'nin üyelik görüşmelerini başlatan örneği görülmemiş reform sürecini devam ettirebilmesi için AB'nin sağlayacağı teşviğe ihtiyacı varken, AB'nin çifte standartlar içeren bir politika izlemesi ve verdiği sözlerin arkasında durmamasının sürecin ilerlemesini zorlaştırdığını belirten bu rapor üyelik sürecinin devam etmesini isteyen kesimlere AB'nin Türkiye'ye adil davranacağı mesajını aktarması gerektiğini vurgulamaktadır.

Senem Aydın Düzgit (CEPS) tarafından kaleme alınan bu rapor, Hakan Altınay (Açık Toplum Enstitüsü-Türkiye), Seyla Benhabib (Yale Üniversitesi), Cem Ozdemir (AB Paramentosu Milletvekili) ve Jean-François Leguil-Bayart (CERI ve Science Po) tarafından desteklenmektedir.

8 Aralık 2006 Cuma günü itibariyle Avrupa Birliği ülkelerinde dağıtımına başlanan raporun Türkçesi 25 Aralık haftası yayınlanmıştır.

II. KIBRIS

Eylül 2003'ten beri Kıbrıs problemi üzerine çalışma yürütmekte olan TESEV, Kıbrıs'taki gelişmeleri takip etmek amacıyla adaya düzenli olarak gerçekleştirilen ziyaretlere devam etmekte ve adadaki **mülkiyet sorununun** inceleneceği bir çalışma hazırlamaktadır.

Ancak, Türkiye'nin limanlarını ve havalimanlarını Kıbrıs Rum kesimi gemilerine ve uçaklarına açması üzerine yaşanan anlaşmazlığın çözümüne katkıda bulunmak amacıyla, hukuk uzmanları tarafından hazırlanması planlanan "**Limanlar ve Havalimanları**" temalı araştırma projesi ile; adanın her iki kesiminde yapılan referandumlar sonrası oluşan Kıbrıs çıkmazını derinlemesine incelemek amacıyla hazırlanması öngörülen "**Kıbrıs Sorunu**" temalı stratejik değerlendirme projesi, yeterli bütçe bulunamadığından hayata geçirilememiştir. Yine de bu konuların, daha özet bir şekilde mülkiyet çalışmasının içerisinde yer alması düşünülmektedir.

Adadaki mevcut durumu ve gelişmeleri yansıtan yazı ve yorumlara Avrupa Birliği Bülteni çatısı altında yer verilmektedir. AB Bülteni içindeki Kıbrıs özel bölümünde amaçlanan bir yandan Kıbrıs probleminin çözümüne yönelik gelişmeleri özetleyerek okuyucularının konu hakkındaki bilgilerini güncellemek, diğer yandan ise konu hakkında politika önerileri getirerek medyanın, karar mercilerinin ve fikir liderlerinin dikkatini çekmektir.

TESEV, Avrupa kamuoyunun Kıbrıs ile ilgili var olan sorunlar hakkındaki farkındalığını artırmak ve bu sorunlar için olası çözümler geliştirmek amacıyla da Avrupa'da kurduğu iletişim ağından yararlanacak ve her türlü platformda Kıbrıs'a yönelik görüşlerini dile getirmeye devam edecektir.

II. 1. Araştırma Projesi: Kıbrıs'ta Mülkiyet Sorunu

Kıbrıs probleminin çözülmesi yönünde şimdiye kadar atılmış adımların başarısız olmasının en önemli sebeplerinden biri olduğuna inandığımız mülkiyet sorununu masaya yatıran bu çalışma ile mülkiyet sorunu bağlamında olası uzlaşma seçeneklerinin aleyhte ve lehte noktalarını ilgili kesimlere göstermeyi amaçlamaktadır.

İlk olarak problemin boyutlarını analiz etmeyi planlayan araştırmacılar, bu amaçla kapsamlı bir literatür taraması yapmışlardır. Projenin ön araştırma aşaması tamamlanmıştır. Ancak konu hakkında güvenilir bilginin azlığı nedeniyle adanın her iki kesiminde ve AB görevlileri, BM temsilcileri, avukatlar, sivil toplum kuruluşları ve diğer ilgililer ile konuyu tartışmak amacıyla Cenevre, Strazburg ve New York'ta yapılması gereken alan araştırmalar devam etmektedir. Problemin dinamik doğası nedeniyle araştırma sırasında adanın her iki kesimine de çeşitli ziyaretler düzenlenmektedir.

Proje kapsamında, araştırmacılar Bosna Hersek, Kosova, Irak ve Filistin gibi diğer örneklerde mülkiyet sorununa getirilen çözüm önerilerini de karşılaştırmaya çalışmaktadırlar. Nisan 2007'de İngilizce olarak basılması planlanan çalışmanın tanıtımı ise Mayıs 2007 tarihinde gerçekleştirilecektir.

Kültür Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Sylvia Tiryaki tarafından koordine edilen projeye Doğu Akdeniz Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Kudret Özersay ve Doç. Dr. Mensur Akgün katkı sağlamaktadır.

II. 2. Yuvarlak Masa Toplantısı – “15 Aralık Senaryoları ve Kıbrıs Sorunu”/ 16 Kasım

16 Kasım 2006 günü TESEV Dış Politika Programı tarafından düzenlenen tartışma toplantısında bir grup akademisyen, hukukçu ve gazeteci ile bir araya gelerek 15 Aralık senaryolarını değerlendirdiler. 8 Kasım'da yayımlanan 2006 İlerleme Raporu'na Kıbrıs

Sorunu'nun damga vurmasının ardından düzenlenen toplantıda, 15 Aralık'taki liderler zirvesine uzanan süreçte yaşanması muhtemel gelişmeler ve Türkiye'nin nasıl bir politika izlemesi gerektiği tartışıldı.

Toplantıda “Müzakerelerin askıya alınması teknik ve hukuki açıdan mümkün mü?”, “Vaatlerin yerine getirilmesinin karşı tarafın adımlarına endekslenmesi (limanların açılması ile izolasyonların kalkması arasında bağlantı kurulması) Türkiye'ye fayda mı zarar mı getiriyor?”, “Türkiye izolasyondan ne anlıyor?”, “İzolasyonların ne ölçüde kaldırılması KKTC ve Türkiye'yi tatmin eder?”, “Fin önerisi mevcut gelişmeleri ne kadar/ne yönde etkileyebilir?” ve “Muhtemel bir krizin önlenmesi için ne yapılabilir?” sorularına cevap aranmıştır.

II. 3. Basın Toplantısı – “Kıbrıs – Türkiye ve AB İlişkilerinde Son Durum” / 13 Aralık

TESEV Dış Politika Programı 13 Aralık 2006 Çarşamba günü KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Mehmet Ali Talat'ın da katılımı ile bir değerlendirme toplantısı düzenlemiştir. TESEV Dış Politika Programı Direktörü Doç. Dr. Mensur Akgün ve Bahçeşehir Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Cengiz Aktar'ın da kısa birer sunuş yaptıkları toplantıda, kritik bir süreçten geçen Türkiye-AB ilişkileri ve bu bağlamda Kıbrıs meselesi değerlendirilmiştir.

Doç. Dr. Mensur Akgün ve Dr. Cengiz Aktar sunumlarında, AB'nin Türkiye ile müzakereleri sekiz başlıkta askıya alma kararının ardından, Türkiye-AB ilişkilerinin geldiği son noktayı değerlendirmişlerdir. Onların ardından konuşan TESEV başkanı Can Paker ise, olumsuzluklara rağmen AB sürecinin sürdürülmesinin gerekliliğine değinmiştir.

Kendisinden önceki konuşmacıların iyimser görüşlerine katılmayan KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat ise, Rum tarafının taleplerinin Türkiye'nin AB sürecinin ön koşulu yapılmasını sert bir dille eleştirmiştir. Talat, AB'de işlerin iyi gittiği inancında olmadığını, Kıbrıs Rum tarafının üyelik sonrası kendi politikalarını AB politikası haline getirme yolunda ilerlediğini kaydetmiştir. Yine de sürecin geleceğinden umutlu olduğunu belirterek sözlerini bitiren Talat, Kıbrıslı Türkler olarak Türkiye'nin AB sürecinde büyük sorun yaşamaması ve önünün tıkanmaması için ellerinden gelen tüm gayreti göstereceklerini söylemiştir.

III. ORTA DOĞU

TESEV, AB'ye yönelik yoğun programının yanı sıra, Orta Doğu'nun demokratikleşmesine ve barış sürecine aktif olarak katkı sağlamayı hedefleyen çalışmalarını sürdürmektedir. Bu bağlamda gerçekleştirilmiş olan etkinlikler şu şekildedir:

III. 1. Demokrasi Destek Diyalogu (DAD)

III. 1. A. İstanbul Sempozyumu II : Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da Cinsiyet Eşitliği ve Siyasal Katılım / Şubat 2006

İlki Haziran 2005'te gerçekleştirilen İstanbul Sempozyumu'nun ikincisi 6 – 7 Şubat 2006 tarihinde Orta Doğu, Türkiye ve G8 ülkelerinden önde gelen sivil toplum temsilcileri, gazeteciler ve akademisyenlerin katılımı ile gerçekleşmiştir. İstanbul Sempozyumu II'de cinsiyet eşitliği ve siyasal katılım teması altında şekillenmiş, Birleşmiş Milletler Kadına Karşı

Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni (CEDAW) daha etkin uygulama konusunda sivil toplum kuruluşlarının bölge hükümetlerine nasıl destek olabileceği tartışılmıştır. Sempozyumun kapanışını Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Nimet Çubukçu yapmıştır.

Sempozyumun sonuç bildirgesinde katılımcılar CEDAW prensiplerinin kadın haklarına katkı sağlayabilmesi için imzacı ülkelerden raporlarını düzenli bir şekilde sunmalarını, gerekli durumlarda gölge raporları göz önünde bulundurmalarını, geniş kapsamlı çekincelerini kaldırmalarını, ve İhtiyari Protokolü onaylamalarını talep etmişlerdir. Bunun yanısıra hayatın her alanında kadına karşı ayrımcılığın önlenmesi için politika önerileri de sunulmuştur. Bölgesel bir 'Cinsiyet Çalışmaları Enstitüsü' kurulması da bu öneriler arasındadır. Bu enstitünün rolünün hem hükümetlerin hem de sivil toplumun, etkili ve tarafsız bilgi toplama, cinsiyet eşitliğini gözeten bütçeleme ve diğer projeler aracılığı ile sivil toplum ve hükümet arasındaki diyalogunu geliştirme ve bölge kadınlarının statülerini iyileştirme olması öngörülmüştür.

III. 1. B. Hükümetler Arası Konferans, Ankara / Mayıs 2006 : “Kamusal Alanda Kadınların Güçlendirilmesi”

22 – 23 Mayıs tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen konferansa, GODKA bölgesinden hükümet üyeleri ve sivil toplum örgütlerinin yanı sıra G-8 ülkeleri ve uluslararası kuruluşlardan 150 kadar temsilci katılmıştır. Açılışını **Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül ve Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Nimet Çubukçu** yaptığı toplantıya ayrıca **Devlet Bakanı Mehmet Aydın** da katılmıştır. Katılımcılar cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesinin bölgede sürdürülebilir kalkınma sağlanması ve demokratik reformların etkinlik kazanması açısından vazgeçilmez unsurlar olduğunun altını çizmiş ve bu konuda işbirliğini artırma kararı almışlardır.

Konferans, hükümet temsilcilerine kendi ülkelerinde kadınların durumuna ve yaşanan gelişmelere dair görüşlerini açıklama fırsatı vermiştir. Hükümet temsilcileri kadınların içinde bulunduğu durumun genel olarak olumlu bir görünüm sergilediğini belirtirken, sivil toplum temsilcileri bu görüşü eleştirmişlerdir.

Katılımcılar, BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin (CEDAW) önemine vurgu yapıp, anlaşmanın bölgede fiili olarak uygulanmasının gerekli olduğunu belirtmiş, bölgede konuyla ilgili olumlu gelişmeler yaşanmasına rağmen aşılması gereken birçok engel olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcılar, kadınların kamu hayatında oynadıkları rol, karşılaştıkları ayrımcılık ve diğer zorluklarla ilgili istatistiki veri tabanları oluşturulmasının önemine değinmiş ve en önemlisi, kadınların durumunda iyileşmeye yol açacak çabaların kapsamlı olması ve bir bütünlük taşıması gerektiğinin altını çizmişlerdir.

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan toplantı özetinde, CEDAW'a ve Pekin Platformu'na değinilmekte ve hükümetler ve sivil toplum temsilcileri bir 'Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Enstitüsü'nün kurulması yolunda atılacak adımları ciddiyetle düşünmeye çağırılmaktadır. Bu tip bir enstitü, her şeyden önce, toplumsal cinsiyete yönelik dağınık verilerin bir araya getirilmesini sağlayacak ve hükümetler ve sivil toplum arasında işbirliği ve diyalog oluşturulmasına hizmet edecektir.

III. 1. C. Uluslararası Konferans, Sana'a, Yemen / Haziran 2006 : “Politik Reformlar ve İfade Özgürlüğü”

TESEV Demokrasi Destek Diyalogu çerçevesinde, 25 – 26 Haziran 2006'da Yemen'de düzenlenen hükümet ve sivil toplum ortak toplantısına katılmıştır. Toplantıda GODKA bölgesinde gerçekleştirilmesi gereken siyasal reformlardan, ifade özgürlüğünün uluslar arası ve bölgesel standartlarına, iyi yönetimden sivil toplum ve medyanın demokrasinin

yaygınlaştırılmasındaki rolüne kadar birçok konu üzerine tartışılmıştır. TESEV, DAD mekanizmasında üstlendiği sorumluluk çerçevesinde kadınların güçlendirilmesi konusu üzerine çalışmalarını aktarmıştır. TESEV'in konu üzerine yürüttüğü çalışmaların sonuçlarını göz önüne alınarak, kadınların güçlendirilmesi konusunda uluslararası meşruiyeti olan ölçütlerin uygulanmasının gerekliliğini vurgulanmıştır. Bu bağlamda, kadın hakları konusunda Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) uluslararası toplum tarafından kabul edilmiş bir ölçüt olarak durmaktadır.

Kadının rolü konulu oturumda, reform sürecinin değerlendirilmesinde belirli ölçütlerin, özellikle uluslararası hukukun gerekliliği vurgulanmıştır. CEDAW'ın kusursuz olmamakla birlikte uluslararası kabul görmüş bir kadın hakları beyannamesi olduğu fikri tüm katılımcılar tarafından onaylanmıştır. Ülkelerin uluslararası standartlara uyumunu rapor edecek bir kurumun gerekliliğinin altını çizilmiş, bu amaçla, konuyla ilgili veri toplamakla mükellef bir enstitü kurulması önerilmiştir. Katılımcılar, İstanbul II ve Ankara Hükümetlerarası toplantılarından çıkan bu öneriye destek vermiş ve bu destekleri toplantı sonuç raporuna geçirilmiştir.

Konferansın sonuç bildirgesi ek olarak sivil toplumun demokratikleşmede üstlendiği merkezi role değinmektedir. Bildirge ayrıca, GODKA bölgesi hükümetlerini reform hareketlerini belirlenmiş takvimler çerçevesinde hızlandırmaya ve demokratik değişimin başarılarını ve eksiklerini denetleyecek ve rapor edecek ulusal ve bölgesel gözlemciler oluşturmaya çağırılmaktadır.

III.1.D. Hükümetlerarası Toplantı: G-8 – GODKA Gelecek için Forum

30 Kasım – 1 Aralık 2006 tarihlerinde Amman'da üçüncüsü düzenlenen Gelecek için Forum* Dışişleri Bakanları Toplantısı'nda, Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde eğitim, kadın hakları, seçim süreçleri, şeffaflık gibi konular ele alınmıştır. Bu alanlarda kaydedilen gelişmeler ve hangi noktalarda reform ihtiyacı olduğu, bakanların, resmi yetkililerin ve sivil toplum kuruluşlarının da katılımıyla tartışılmıştır. TESEV, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, Ürdün ve Pakistan'dan kadın hakları mücadelesinin önde gelen isimlerini biraraya getiren bir delegasyon ile foruma katılmıştır.

TESEV Dış Politika Programı, Dışişleri Bakanlığı ile birlikte iki senedir sürdürdüğü "Ortadoğu ve Kuzey Afrika Ülkelerinde Kadınların Kamu Hayatına Katılımı" etkinliklerini ve bunlardan çıkan tavsiyeleri, Üst Düzey Yetkililer ve Bakanlar Toplantılarında sunma fırsatı bulmuştur. Bölgede kadın haklarının CEDAW (Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) aracılığıyla, ve uygulamayı takip etmek için kurulacak bir "Cinsiyet Araştırmaları Enstitüsü" yardımıyla izlenmesi önerilmiş, bu öneriler hükümet yetkililerinden olumlu tepkiler almıştır.

TESEV, sunumlarında, bölgede devam eden savaş ortamına ve tüm olumsuzluklara rağmen sivil toplumun etkin şekilde çalışmaya devam ettiğini, uluslararası mübadillerinin de kendilerini desteklediğini vurgulamıştır. TESEV'e göre demokratikleşme süreci, demokratik katılım ve demokratik kurumsallaşmayı içinde barındırdığından, sivil toplumun politika yapım süreçlerine dahil edilmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

Demokrasi Destek Diyalogu'nun bölgede yarattığı olumlu hava ve geçmiş etkinliklerin ivmesi göz önünde bulundurularak, 2007 yılında da aynı tema üzerinde ülke bazlı çalışmalar yapılması planlanmıştır. Global Opportunities Fund (İngiliz Dışişleri Bakanlığı), Middle East Partnership Initiative ve Türkiye Dışişleri Bakanlığı'ndan alınan fonla, Ürdün, Pakistan ve Cezayir'de kadınların durumunu, olası reform önerilerini ve hangi alanlarda sivil toplum-devlet işbirliği yapılabileceğini ortaya koyan çalışmalar ve toplantılar düzenlenecektir.

IV. BÖLGESEL SORUNLAR

Türkiye coğrafi konumu itibarıyla dünyanın problemlili bölgelerinin arasında yer almaktadır. Orta Doğu, Balkanlar ve Kafkaslar her zaman uzun soluklu ve ciddi uluslararası problemlilerle birlikte anılmıştır. Bu elverişsiz ortama ilaveten, Türkiye'nin kendi komşularıyla da bölgedeki hassas dengeler üzerinde olumsuz etkileri olan sorunları bulunmaktadır. Türkiye'nin dış politikasının temel hedefi güvenli, istikrarlı ve işbirliğine dayalı bir bölgesel ve uluslararası ortam oluşmasına destek olmaktır. Bu amaç doğrultusunda, Dış Politika Programı Türkiye'nin dış politika alanındaki sorunlarının çözümüne katkıda bulunmayı ve bölgesel konumunu uluslararası güvenlik ve istikrarı teşvik eden güçlü ve aktif bir ülke olarak belirlemesine ve gerçekleştirilmesine yardımcı olmayı hedeflemektedir.

IV. 1. TESEV Ermenistan Temaları / 8–11 Aralık: Ermenistan'la İlişkilerin Normalleştirilmesi

Türkiye, Ermenistan'ı bağımsızlığını kazanmasının ardından 1991 yılında tanımış ancak sınırı belirleyen Kars Antlaşmasının tanınması ile ilgili ortaya çıkan anlaşmazlık ve Dağlık Karabağ'daki çatışmanın şiddetlenmesi ile birlikte sınır 1993 yılında kapatılmıştır. İki ülke arasında diplomatik ilişkilerin kurulması o tarihten bugüne kadar mümkün olmamıştır. Resmi ilişkilerin bulunmamasına karşılık, Türkiye ve Ermenistan arasında özellikle Gürcistan üzerinden yürütülen ticaret ilişkisi bulunmakta, İstanbul-Erivan arasında düzenli olarak uçak seferleri gerçekleştirilmekte ve sivil toplum düzeyinde ilişkiler sürdürülmektedir.

Geçen zaman içerisinde sınırın tanınması ve Karabağ sorunlarının üzerine, Ermenistan'ın 1915 trajedisinin "soykırım" olarak nitelendirilmesi yönündeki çabaları da eklenmiştir. Yakın zaman önce Türkiye hükümeti iki ülke ilişkilerinin normalleştirilmesine yönelik adımlar atmış, ancak sonrasında herhangi bir gelişme sağlanamamıştır.

İlişkilerin normalleşmesi sürecine katkıda bulunmak amacıyla, sivil toplum daha aktif rol üstlenmeli ve alternatif diyalog kanalları geliştirmelidir. TESEV bu anlayış çerçevesinde mevcut uzlaşmazlıkların aşılmasını sağlayacak, pratikte uygulanabilir politika önerilerinde bulunmayı hedeflemektedir. Bu çalışmayla ulaşılmak istenen amaç sınırlar gibi ikili ilişkileri olumsuz etkileyen alanlarda ortak sonuçlara varma olasılığının altını çizmek ve yanlış algılamaları çürütmektir. Diğer bir amaç ise karar vericilerin dikkatini, ihtilafli konularda sıkışıp kalınmadan ilişkilerin normalleşmesi yolunda adımların atılabileceğine çekmek ve bu doğrultuda her iki tarafta da istek ve uygun atmosferin bulunduğunu kanıtlamaktır.

Proje ve yukarıda söz edilen ilkeler kapsamında TESEV Dış Politika Programı, 8–11 Aralık 2006 tarihlerinde Ermenistan'ın başkenti Erivan'ı ziyaret etmiştir. TESEV, ziyaret esnasında hükümet temsilcileri, Ermenistan'ın önde gelen düşünce kuruluşları ve sivil toplum temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Ermenistan medyasının da yoğun ilgi gösterdiği bu görüşmelerde iki ülke arasındaki sorunlar tartışılmış ve Türkiye'nin bu sorunlarla ilgili pozisyonu ilgililere aktarılmıştır.

Ayrıca, sınırın açılması ve diplomatik ilişkilerin kurulmasının getireceği kazançlar vurgulanmış ve ilişkilerin normalleştirilebilmesi için hem devletler hem de toplumlar düzeyinde ne gibi somut adımlar atılabileceği konusunda fikir alışverişinde bulunulmuştur.

Bu girişimin sivil toplum konuşmaları formatında veya 'second track' şeklinde devam etmesi planlanmaktadır. 2007'de Ermenistan'dan ortak sivil toplum kuruluşları bulunarak daha spesifik konular üzerine gidilecek, buradan çözüm önerileri çıkarılmaya çalışılacaktır.

V. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM ÇALIŞMALARI

V. 1. Dünya Demokrasi Hareketi Dördüncü Kongresi - "Demokrasiyi Geliştirmek: Adalet, Çoğulculuk, Katılım", İstanbul / Nisan 2006 :

Dünya Demokrasi Hareketi çeşitli ülkelerden demokrasi aktivistleri, pratisyenleri, akademisyenlerinin, karar vericileri ve destekçilerinin, demokrasinin geliştirilmesinde işbirliği yapmak için bir araya geldiği küresel bir ağıdır. İki yılda bir farklı ülkelerde düzenlenen toplantılar, katılımcıların yaşadıkları başarıları, tecrübeleri ve engelleri birbirleri ile paylaşabilmeleri, dayanışma ve destek ağları kurabilmeleri için bir fırsat tanımaktadır. Dünya Demokrasi Hareketi, sekreteryadan bağımsız çalışan ama aynı zamanda süreçle organik bir bağ içerisinde olan bölgesel ve fonksiyonel ağlar için bir çatı oluşturmaktadır.

Bu son derece büyük ve önemli demokrasi organizasyonunun dördüncüsü **2 – 5 Nisan 2006** tarihlerinde Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda gerçekleştirilmiştir. Kongre'nin yerel ortağı olan TESEV, 100 farklı ülkeden 500'den fazla katılımcıya ev sahipliği yapmıştır. Kongre'nin temel amacı, demokrasinin geliştirilmesinde işbirliği yapmak ve karşılıklı deneyimleri paylaşmaktır. **Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ve Devlet Bakanı Beşir Atalay** ile birlikte, açılış törenine katıldığı ve açılış konuşmasını yaptığı kongreye ulusal ve uluslararası medya büyük ilgi göstermiştir. **Kim Campbell, Anwar İbrahim, Kadir Topbaş, Murat Mercan** gibi önemli simaların da bulunduğu bu önemli kongre, katılımcıların yaşadıkları başarıları, tecrübeleri ve engelleri birbirleri ile paylaşabilmeleri, dayanışma ve destek ağları kurabilmeleri fırsatlarını sunmuştur.

V. 2. Avrupa- Akdeniz Araştırma Komisyonu (EuroMeSCo) Yıllık Konferansı - "Çeşitliliğe Dayanan Kapsayıcı Demokrasiye Doğru", İstanbul / Ekim 2006

Avrupa- Akdeniz Araştırma Komisyonu dış politika analizinde ve araştırmada uzmanlaşmış bağımsız araştırma enstitüleri ve akademik merkezlerden oluşan bir ağıdır. Avrupa ve güney komşularının ortak ilgi alanlarına giren ve genelde Avrupa-Akdeniz Ortaklığını kapsayan konularda ilişkiler inşa etmeye çalışmaktadır. Aynı zamanda ortak bir siyaset ve güvenlik dili yaratarak Akdeniz bölgesindeki sivil toplumun görüşlerinin siyasetçilere sunulmasını sağlamayı ve bu yolla siyasal süreci de etkilemeyi hedeflemektedir. Avrupa-Akdeniz Ortaklığının bölgedeki hedeflerine en iyi şekilde katkıda bulunması ve üyelerinin öncelikli ilgi alanlarına tekabül etmesi dolayısıyla ağın aktiviteleri siyasal ve güvenlik eksenlidir.

TESEV 2005 yılının ortalarında ağa katılmış ve ağın Avrupa Komisyonu ile birlikte yürüttüğü 4 senelik projenin uygulayıcı enstitülerinden biri haline gelmiştir. Proje, Demokratikleşme ve insan hakları, entegrasyonun dinamikleri, bölgesel güvenlik sorunları, vatandaşların güvenliği ve bölgesel inisiyatifler ile çok taraflılığı birbirine bağlanması olmak üzere 5 temel alana odaklanmaktadır.

EuroMeSCo'nun bu sene "Çeşitliliğe Dayanan Kapsayıcı Demokrasiye Doğru" başlığı altında düzenlenen yıllık konferansı, TESEV'in işbirliği ile **5 - 7 Ekim 2006** tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşmiştir.

Açılışını Devlet Bakanı Mehmet Aydın, Finlandiya Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi Başkanı Liisa Jaakonsaari ve Portekiz Eski Cumhurbaşkanı Jorge Sampaio'nun yaptığı konferansın diğer katılımcıları arasında Portekiz Devlet Bakanı Joao Gomes Cravinho, Filistin Dışişleri Bakan yardımcısı Ahmad Soboh'un yanı sıra Türkiye, Avrupa Birliği ve Avrupa - Akdeniz İşbirliği'ne üye diğer ülkelerden 300 kadar uzman, büyükelçi, akademisyen, işadamı ile sivil toplum temsilcisi yer almıştır.

EuroMeSCo'nun bu seneki yıllık konferansı "çeşitlilik içinde katılım" teması etrafında şekillenmiştir. Konferans kapsamında, Orta Doğu'da yaşanan son gelişmeler değerlendirilmiş; güç kullanımı, demokrasi ve uluslararası hukuk konuları masaya yatırılmıştır. Düzenlenen çalıştaylarda bu konulara paralel olarak, Orta Doğu ve Güney Akdeniz'de siyasal reform, karikatür krizi, kültürel çeşitlilik ve ifade özgürlüğü tartışmalarına yer verilmiştir.

İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI

A. VATANDAŞIN BİLGİ EDİNME HAKKI

“Vatandaşın Bilgi Edinme Hakkı” projesinin amacı 24 Nisan 2004 tarihinde kabul edilen 4982 No’lu yasanın etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak, bu hak konusunda vatandaşların bilinç düzeyini arttırarak ve hakkın kullanımını destekleyerek kamuda saydamlığın artmasına katkıda bulunmaktadır. 2006 yılında proje National Endowment for Democracy [NED] ile Open Society Institute, [OSI] katkıları sürdürülmüştür.

1. PROJE ÇALIŞMA TAKIMI:

Başak Er, Proje Yöneticisi

Ayşegül Tansen, Bilgi Edinme Hakkı Projesi Hukuk Danışmanı

Uzmanlar: Namık Ceylanoğlu ve Kemal Berkarda

2. PROJE AKTİVİTELERİ

i. Saha Araştırması

2006 yılında proje uzmanlar ekibi tarafından hazırlanan sabit bir soru seti 10 ilde gerçekleştirilen saha araştırmasında kullanılmıştır. Bu iller; İzmir, Van, Adana, Samsun, Şanlıurfa, Ankara, Konya, İstanbul, Adana ve Antalya’daki kamu kurumlarına toplam 216 soru sorulmuştur. Antalya’dan gelen verilerin sağlıklı olmaması nedeniyle Antalya analiz dışı bırakılmıştır.

Değerlendirmeye alınan kamu kurumları: İl Millî Eğitim, Sağlık, Emniyet, Sosyal Hizmetler ve Çevre Müdürlükleri ve Belediye teşkilatları.

9 ilden toplanan veriler iki kritere göre analiz edilmiştir: (1) Kanunca belirlenen 15 günlük sınır içerisinde cevap verilmesi ve (2) soruyu soranlar verilen cevapların kalitesi ve tatmin ediciliği.

Araştırmada elde edilen verilerin puanlama yöntemi şöyledir:

Zamanında gelen cevaplar 2 geç gelen cevaplar 1

Kalitesi tam tatmin edici olan cevaplar 3, yarım tatmin edici olan cevaplar 2 ve değerlendirilemeyen cevaplar ise 1 puan almıştır.

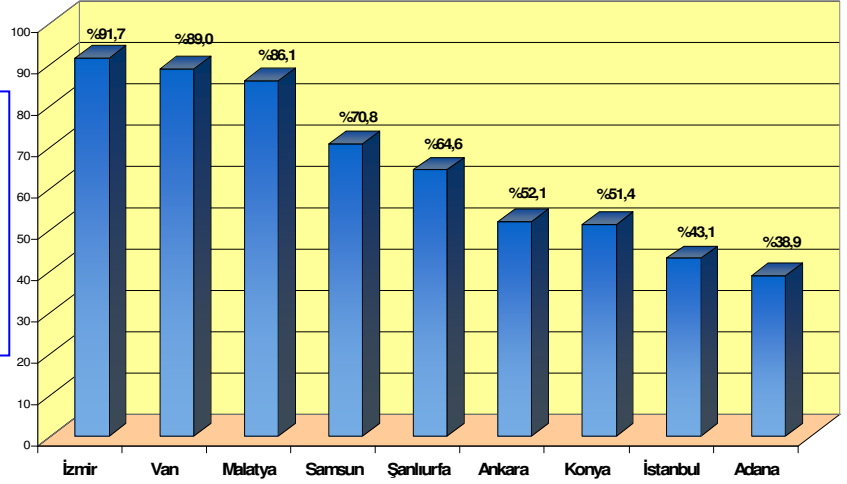
	Not	zaman içerik	
■ Sorulan toplam soru sayısı: 216	6	2	3
■ İl başına düşen soru sayısı: 24	4	2	2
■ Kurum başına düşen soru sayısı: 4	3	1	3
■ İl başına düşen saha araştırmacısı sayısı: 4	2	2	1
	2	1	2
	1	1	1

Bir yandan İller ve kamu kurumlar kendi aralarında karşılaştırılırken, diğer yandan da bir il içerisindeki kurumlar da birbirleri ile karşılaştırılmışlardır.

Başarım Değerlendirmeleri ve Grafiklerden Örnekler:

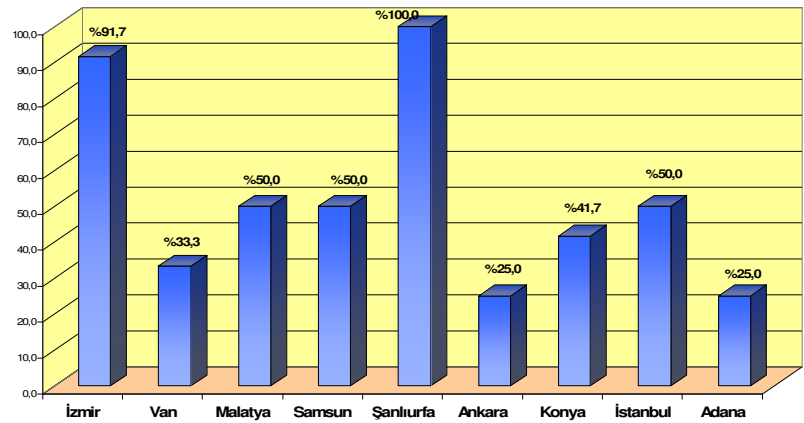
* **İller:** TESEV'in araştırması kapsamında 2006 yılı içerisinde 9 tane ilimizdeki 54 kuruma soru yöneltilmiştir. Kurumların zaman ve içerik açısından bu sorulara verdiği cevaplar puanlandırılmıştır. Buna göre illerimizin sorulara cevap verme başarıları aşağıdaki gibidir:

Kurumların Vatandaşın Sorusuna Zamanında ve Tatminkar Cevap Verme Başarımı 100 Üzerinden Başarı Oranı

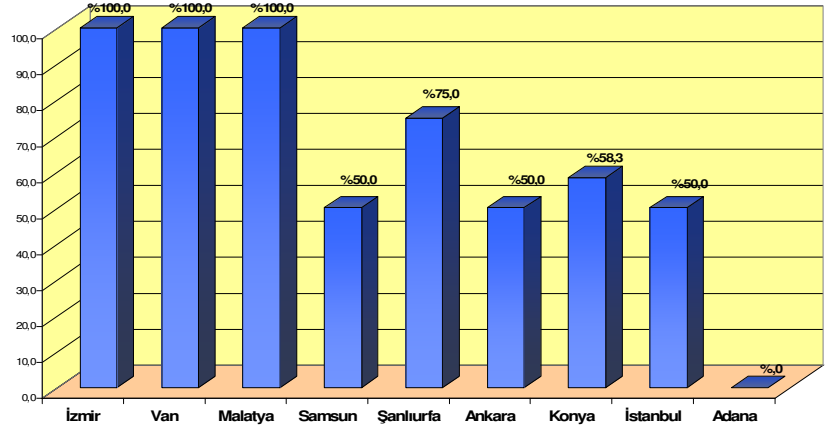

* **Kurumlar:** Her kurumun araştırılan illerdeki genel başarısını da bu araştırmada inceleyen TESEV, aşağıdaki sonuçları elde etmiştir.

Belediyelerin Vatandaşın Sorusuna Zamanında ve Tatminkar Cevap Verme Başarımı 100 Üzerinden Başarı Oranı

Emniyet Müdürlüklerinin
Vatandaşın Sorusuna
Zamanında ve Tatminkar
Cevap Verme Başarımı
100 Üzerinden Başarı Oranı

ii. Eğitim Çalışmaları

TESEV, toplumda bilgi edinme hakkı konusunda bilinç düzeyinin artırılması amacıyla Şanlıurfa, Malatya, Van ve Samsun'da STK, Baro ve medya temsilcileri ile olmak üzere 4 eğitim çalışmayı düzenlenmiştir. Katılımcı bir eğitim modelinin tercih edildiği çalıştaylarda, hakkın temelinin oluşturulan hukuksal çerçeve çizildikten sonra uygulamaya yönelik bilgiler örnekler eşliğinde katılımcılar ile paylaşılmıştır.

Projenin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla saha araştırması ile eğitimler arasında ilişki kurulmuş, yerel aktörlerin konuyu sahiplenmeleri desteklenmiştir. Ekte sunulan basın makalelerinde görülebileceği üzere konu yerel basında geniş yankı uyandırmıştır.

iii. Vatandaşın karnesinin yayınlanması ve tanıtımı

Saha araştırması verileri işlenerek pilot illerin ve bu illerdeki kamu kurum ve kuruluşlarının birbirleri ile karşılaştırıldığı grafikler hazırlanmıştır. Değerlendirme yöntemi konusunda Sabancı Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi'nden Dr. Ali Çarkoğlu'ndan alınan destek doğrultusunda geçmiş yıllarda oluşturulan metod izlenmiştir.

Ocak 2007'de TESEV araştırma sonuçlarını bir dosya haline getirerek Meclis Bilgi Edinme Komisyonu üyelerine, ilgili memurlara, gazetecilere ve basına göndermiştir.

iv. Vatandaşın Bilgi Edinme Hakkı Uluslararası Konferansı

Saha araştırması sonuçları 11 Aralık 2006'da Ankara'da gerçekleştirilen uluslararası bir konferans ile kamuoyuna duyurulmuştur. Konferansa çok sayıda bürokrat, yargı mensubu, sivil toplum örgüt temsilcisi, akademisyen ve basın mensubu katılmıştır. Araştırma sırasında soru soran vatandaşlar ve soruların yöneltildiği kamu kurumlarındaki yetkili memurlar da konferansa davet edilmişlerdir.

TESEV Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Can Paker tarafından yönetilen açılış konuşmalarında, Meclis üyesi Ertuğrul Yalçınbayır ve Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcı Sadı Güven bilgi edinme hakkının saydamlık ve iyi yönetim açısından önemini vurguladılar.

Konferans bilgi edinme hakkı sivil toplum (i), bürokrasi (ii) ve medya ilişkisi (iii) nin ele alındığı 3 aşamadan oluşuyordu.

İlk bölümde, TESEV proje yöneticisi Başak Er, bilgi edinme hakkı üzerine çalışan BilgiEdinmeOrg isimli STK 'yı temsilen Avniye Tansuğ ile birlikte araştırma sonuçlarını açıkladı. Access Info'dan Helen Darbishire kendi kurumları tarafından 14 ülkede gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarını açıkladı ve bu problemler ile Türkiye'deki durum hakkında tartışmalar yapıldı.

Bürokrasi ve bilgi edinme hakkı ilişkisi Uğur Kılınç'ın raportörlük yaptığı ikinci bölümde ele alındı. Richard Smith İngiltere'de 2005 yılında kabul edilen bilgi edinme kanununun uygulamasında karşılaşılan güçlükler ve öngörülen yöntemler üzerine bir bilgilendirme sunuşu yaptı.

Bilgi edinme hakkının desteklenmesinde medyanın rolünün ele alındığı üçüncü bölümde ise, Amerika Ulusal Güvenlik Arşivi'nden Thomas Blanton, bu kanun ile ulaştıkları önemli dokümanlar hakkında bilgi verdi. “*Danish Daily Information*” gazetesinin Brüksel temsilcisi Brigitte Alfter, Avrupa Birliği'nin konuya bakış açısını ve üye ülkeler arasındaki farklılar üzerine bir sunuş yaptı. Son olarak, Nedim Şener'in Türkiye'de bu alanda karşılaşılan güçlükler üzerine yaptığı konuşma ile konferans kapandı.

100 katılımcının bulunduğu toplantıda, Başbakanlık, Adalet, İçişleri, Dışişleri, Güvenlik ve Hazine Bakanlıkları, DPT, Ulusal Güvenlik Konseyi, BRSA, Yüksek Danışma Kurulu, siyasi partiler, STKlar, üniversite ve medyadan temsilciler yer aldı.

3. PROJENİN ETKİLERİ:

Saha araştırması sonuçlarının yayınlanması ve ilgili birimlere gönderilmesinden sonra TESEV kamu kurumlarının bilgi edinme ofisi yetkililerinden telefonlar ve mailler almıştır. Proje ile ilgili basındaki yansımaları ise ekte sunulan basın dosyasından takip edebilirsiniz.

B. KADIKÖY'DE STK'LAR VE KAMU SEKTÖRÜ ARASINDA İŞBİRLİĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE STK'LARIN DEMOKRATİK KATILIM DÜZEYİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Proje 2006 yılında Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu tarafından “Türkiye’de STK’lar ve Kamu Sektörü Arasında İşbirliğinin Geliştirilmesi ve STK’ların Demokratik Katılım Düzeyinin Güçlendirilmesi” programı kapsamında kısmen finanse edilmiştir. Proje Kamu-STK işbirliği projesi, İstanbul-Kadıköy Kaymakamlığı (Proje İştirakçisi) ile aynı ilçede faaliyet gösteren STK’ların (a) çevre, eğitim, afet organizasyon, sosyal hizmetler ve sağlık alanlarındaki öncelikli sorunları birlikte saptamaları, (b) bu sorunların çözümü yönünde ortak uygulama kararları almaları ve (c) bu kararların uygulanması yönünde ilçenin, gerektiğinde ilin kamu kurumlarıyla birlikte hayata geçirilmesi faaliyetlerini içeren, bir senelik çalışma sürecini ifade etmektedir.

1. PROJE ÇALIŞMA TAKIMI

Ahmet Buldam, Proje Direktörü
Aysegul Tansen, Proje Koordinatörü
Basak Er, Uzman
Etyen Mahçupyan, Uzman

2. PROJE AKTİVİTELERİ:

i. Proje Web sitesinin oluşturulması:

Mayıs ayının sonunda proje için ayrı bir web sitesi oluşturulmuştur. Bu site ilçede kayıtlı tüm STK'lara dair bilgi içermenin yanı sıra proje aktivitelerinin duyurulmasında bir araç olarak kullanılmıştır. Kadıköy Kaymakamlığı Sosyal Sorumluluk Koordinasyon Merkezi (KKSSKM) tarafından web sitesinin sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

ii. Ortak Yönetim Kurulu toplantıları

Ortak Yönetim Kurulu (OYK), toplantılara katılan 46 STK üyesinin seçtiği 14 STK temsilcisi tarafından oluşturulmuştur. Haziran 2006'dan beri, 14 STK ve kamu kurumlarından temsilcilerinden oluşan OYK 12 olağan toplantı gerçekleştirmiştir.

İlk beş toplantıda Kadıköy'ün 3 önemli problem alanı tanımlandı.

- (i) Aile eğitimi
- (ii) Afet-Deprem tehlikesi
- (iii) 0-6 yaş arasındaki çocukları için sağlık ve beslenme sorunları

Bu problemlere karşı çözüm üretmek için çeşitli metotlar geliştirilmiştir. Uzman STK temsilcileri ve kamu yetkilileri ile Kadıköy Belediyesi temsilcilerinde oluşan gönüllü bir grup çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Geliştirilen 3 temel pilot proje taslağı şöyledir:

- Aile destek pilot projesi:
Öğrenci ailelerinden kaynaklanan sorunların öğretim ortamı ve öğrenci başarı düzeyi üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesi amacıyla ilçenin göç alan ve düşük gelirli Fikirtepe, Dumlupınar, Eğitim, Barbaros ve Yenisahra mahallerinde yerleşik 50 aileye, seçilecek gönüllü aile danışmanları tarafından düzenli temas ve ziyaretlerle danışmanlık ve destek hizmeti götürülmesi.
- Sağlık pilot projesi:
Fikirtepe, Dumlupınar, Eğitim, Barbaros ve Yenisahra mahallerinde başlatılmak ve bu mahallelerde belirlenecek pilot ilköğretim okullarında verilmek üzere, 0-6 yaş arası çocuğu olan kadınlara ev kazalarından korunma ve sağlıklı ve ucuz beslenme konularında eğitim ve danışmanlık hizmeti götürülmesi.
- Çevre-Afet pilot projesi:
Kadıköy ilçesindeki afete hazırlık düzeyinin ve afet yönetim bilincinin geliştirilmesi amacıyla, Dumlupınar ve 19 Mayıs Mahallelerinde bulunan ilköğretim okullarına kayıtlı öğrenci velilerine yönelik olarak bilinçlendirme eğitimleri verilmesi ve Kozyatağı ve 19 Mayıs Mahallelerinin ilçe muhtarlıklarında kılavuzluk örgütü kurulması.

iii. Deneyim Paylaşımı Konferansı

“Kadıköy’de STK-Kamu İşbirliğini ve Demokratik Katılımı Artırmak” başlıklı projemizin amaç, kapsam, faaliyet ve 3 pilot projeden oluşan ürünlerinin tüm Kadıköy STK’larına, kamu kuruluşları temsilcilerine, merkezi idare temsilcilerine ve yazılı-görsel basına aktarılması amacıyla 27 Kasım 2006 tarihinde Kadıköy Evlendirme Dairesi’nde geniş katılımlı bir deneyim paylaşım konferansı düzenlenmiştir. Üç saat süren bu konferansta, proje ekibi bir yandan “Kadıköy’de STK-Kamu İşbirliğini ve Demokratik Katılımı Artırmak” başlıklı projenin ayrıntılarını katılımcılarla paylaşmış, diğer yandan OYK temsilcileri Kamu-STK işbirliği kapsamında oluşturulan yapı ve süreçleri değerlendirmiştir. Kamu-STK işbirliği kapsamında örnek vaka olarak ortaya çıkan 3 pilot projenin oluşumunda ve hayata geçmesinde yaşanan süreçler, mekanizmalar, zorluklar, tıkanmalar, çıkış yolları, kritik faktörler ve işleyen yöntemler katılımcılarla ayrıntılı bir biçimde değerlendirilmiştir. İstanbul Valiliği konferansta, gerek Başkanlık düzeyinde Sayın Fikret Kasapoğlu’nun katılımı ve STK-Kamu işbirliği çalışmalarını il bazında değerlendirdiği konuşması ile, gerekse İl Özel İdaresi İstanbul Proje Koordinasyon Birimi temsilcilerinin katılımı ve sunumuyla temsil edilmiştir. Merkezi yönetimin seçilmiş temsilcileri olan Kadıköy ilçesi mahalle muhtarları da konferansa katılmış, 19 Mayıs Mahallesi muhtarı konferansta çevre-afet projesine ilişkin bir sunum yapmıştır.

“Kadıköy’de STK-Kamu İşbirliğini ve Demokratik Katılımı Artırmak” başlıklı projemizin ve bu projenin ürünleri olan 3 pilot projenin ayrıntıları, hazırlanan ve dağıtılan proje sonuç broşürü ile ilgili kesimlere ulaştırılmıştır.

3. PROJENİN ETKİLERİ:

Projenin tanıtımı konusunda ise, hazırlanan ve birçok basın kuruluşuna gönderilen basın bültenleri ise gereken etkiyi yaratmamıştır. Ancak Kadıköy Belediyesi ve Kadıköy Kaymakamlığı’nın katılımıyla gerçekleşecek olan yönetim kurulu toplantılarından sonuncusunun, görsel basının katılımıyla gerçekleşeceği kesinleşmiştir. (http://www.gazetekadikoy.com/home.asp?id=25&yazi_id=396 , Kadıköy’de STK Toplantıları)

C. MALİ SAYDAMLIK İZLEME

1. Proje Çalışma Takımı
2. Proje Aktiviteleri
 - i. Bütçe Rehberi

2006 yılında TESEV’in bu alandaki bakışı kamuda bütçe izleme kapasitesi oluşturmak ve belirli alanlarda kamu bütçesi izleme yöntemleri geliştirmek üzerine yoğunlaşılacaktır.

1. PROJE ÇALIŞMA TAKIMI

Doç. Dr. Ayşe Uyduranoğlu Öktem, İstanbul Bilgi Üniversitesi
Yard. Doç. Dr. Müge Karaçal, Bahçeşehir Üniversitesi

2. PROJE AKTİVİTELERİ:

Bütçe Rehberi: Uzman olmayanların kamu bütçesi sürecini takip etmesi için Doç. Dr. Ayşe Uyduranoğlu Öktem, İstanbul Bilgi Üniversitesi ve Bahçeşehir Üniversitesi Dr. Müge Karaçal tarafından hazırlanmıştır. Araştırma Aralık 2006’da yayınlanmıştır ve basına açık bir toplantıda sunulmuştur. Rehber TESEV’in 2007 yılındaki çalışmalarında için referans